

Riksdagens protokoll

2011/12:89

Tisdagen den 27 mars

Kl. 13.00 – 16.00

18.00 – 18.30

Protokoll
2011/12:89

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 19, 20 och 21 mars.

2 § Utökning av antalet suppleanter i finansutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i finansutskottet skulle utökas från 26 till 27.

Kammaren medgav denna utökning.

3 § Val av extra suppleant i finansutskottet

Företogs val av extra suppleant i finansutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i finansutskottet

Torbjörn Björlund (V)

4 § Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 29 mars kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (M).

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:286

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:286 Högskolor och universitet med viktig roll i sina regioner

av Suzanne Svensson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 23 mars 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (FP)

Enligt uppdrag

Charlotte Abrahamsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:287

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:287 Behov av forskning oavsett lärosäte
av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 23 mars 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (FP)

Enligt uppdrag

Charlotte Abrahamsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:288

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:288 Högskolan som drivmotor för tillväxt och utveckling i Dalarna

av Peter Hultqvist (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 23 mars 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (FP)

Enligt uppdrag

Charlotte Abrahamsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:289 Högskolans betydelse för Gävleborg
av Åsa Lindestam (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 mars 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 23 mars 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (FP)

Enligt uppdrag

Charlotte Abrahamsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:290

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:290 Behov av högskoleutbildning oavsett lärosäte

av Krister Örnfjäder (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 april 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 23 mars 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund (FP)

Enligt uppdrag

Charlotte Abrahamsson

Expeditions- och rättschef

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:121 till utbildningsutskottet

2011/12:123 till socialutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Skatteutskottets betänkanden 2011/12:SkU9, SkU13 och SkU16

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2011/12:MJU19 och MJU13

Civilutskottets betänkande 2011/12:CU14

Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU25

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU7

Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:Ubu12

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellationerna 2011/12:286, 287, 288 och 289 om högskolor och universitet med viktig roll i sina regioner

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Suzanne Svensson, Peter Persson, Peter Hultqvist och Åsa Lindestam har frågat mig varför jag väljer att dra ned på antalet utbildningsplatser vid eller minska anslaget till Blekinge Tekniska Högskola, Högskolan i Jönköping, Högskolan Dalarna respektive Högskolan i Gävle.

Interpellanterna har också frågat på vilka grunder det slås fast att den nödvändiga samverkan mellan regionala högskolor och omgivande industri och servicenäringar avseende forskning, innovations- och utvecklingsarbete skulle bli bättre av att högskolor blir filialer till universiteten och på sikt minskar i antal.

Regeringens övergripande politik för högskoleområdet är att åstadkomma högsta möjliga kvalitet på utbildning och forskning. För forskningen har regeringen därför ökat anslagen och premierar kvalitet tydligare i resurstilldelningen. Kvaliteten inom utbildningen har regeringen förstärkt genom ökade resurser och en utvecklad kvalitetsgranskning.

För att kunna nå en ökad kvalitet i högre utbildning och forskning är det enligt regeringens uppfattning nödvändigt med en ökad koncentration av kompetens genom att universitet och högskolor profilerar sig och utvecklar samarbete med varandra. På så sätt kan utbildnings- och forskningsmiljöer stärkas och lärosätenas konkurrenskraft öka och sårbarheten minska samtidigt som resurserna utnyttjas effektivare.

Med syfte att stärka sina utbildnings- och forskningsmiljöer valde exempelvis Växjö universitet och Högskolan i Kalmar att 2010 tillsammans bilda Linnéuniversitetet. Detta samgående skedde på lärosätenas eget initiativ. Regeringen anser att också framtida samgåenden mellan lärosäten ska bygga på frivillighet.

Samtidigt vill jag understryka att förstklassig utbildning och forskning kan bedrivas vid såväl större som mindre lärosäten. Utbildning bör enligt regeringens mening finnas på många platser i landet för att på så sätt underlätta för många att studera och för att bidra till kompetensförsörjningen i olika regioner.

Regeringen ser också positivt på att lärosätena stärker kopplingen mellan utbildning, forskning och innovation genom sin uppgift att samverka med det omgivande samhället.

När det gäller anslagen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå finns det flera skäl till att det för nästan samtliga universitet och högskolor sker förändringar under de närmaste åren. Förändringarna avgörs av generella faktorer och principer som är lika för alla lärosäten såväl universitet som högskolor.

Den största förändringen är att anslagen för de tillfälliga högskoleplatserna under 2010 och 2011, alltså under finanskrisen, fasas ut. Detta

är ingen nyhet. De tillfälliga platserna var aviserade som tillfälliga, var beslutade som tillfälliga och är tillfälliga.

Till detta kommer en omfördelning av anslag till följd av Högskoleverkets kvalitetsprövningar av de nya lärar- och förskolläraryrkesexamen som infördes hösten 2011. För att skapa förutsättningar för en god lärar- och förskolläraryrkesförsörjning omfördelas medel mellan lärosäten baserat på vilka examenstillstånd som har beviljats.

En annan stor förändring är de indragningar som görs med anledning av att det från och med den 1 juli 2011 har införts studieavgifter för studenter från länder utanför EES och Schweiz. De indragna medlen används för att ytterligare stärka kvaliteten, och alla lärosäten har chans att ta del av dessa medel.

Min och regeringens avsikt är att fokus även fortsättningsvis ska ligga på kvaliteten i utbildning och forskning. Det är på så sätt vi långsiktigt stärker Sveriges internationella konkurrenskraft.

Anf. 2 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Först vill jag tacka utbildningsminister Jan Björklund för svaret.

Eftersom vi verkar vara överens om att det inte finns några vetenskapliga undersökningar som säger att universiteten är bättre än högskolorna vad det gäller forskning kan vi kanske slå fast att det handlar om politisk ideologi och starka lobbyorganisationer, där ministern inte ens drar sig för att framträda öppet med dem och göra uttalanden under självaste Nobelmiddagen. Det är inte utan att man höjer lite grann på ögonbrynen.

Jag skulle gärna vilja veta på vilka grunder ministern väljer att dra ned på de regionala högskolorna, eftersom till och med statistiken talar emot ministern. Jag återkommer till detta senare.

I Blekinge har vi traditionellt sett haft en låg utbildningsnivå. Vi har tidigare haft, och har delvis fortfarande, en hel del tung industri, alltifrån bilindustri – huvudsakligen Volvo – till framställning av oljor för olika ändamål och allting däremellan. Arbetstillfällena har minskat. Många av de industrier som fanns finns inte längre kvar, och därför behöver vi nya utbildningar för nya branscher såväl som för redan etablerade.

På 80-talet var det inga problem att få arbete i produktionen, och många gick direkt in på arbetsplatserna. Vi vet att det inte längre ser likadant ut. Jobben har förändrats och man måste kunna språk och ha tekniska utbildningar för att kunna arbeta i produktionen.

Blekinge befinner sig i dag i den värsta ungdomsarbetslösheten som länet har sett, i genomsnitt 30 procent. Jag vet att ministern brukar säga att det aldrig har gått så många studenter på eftergymnasial utbildning som i dag. Det är naturligtvis riktigt, men eftersom kraven på kompetent personal från arbetsmarknaden hela tiden ökar räcker inte de utbildningsinsatser som görs i dag för ett starkt och innovationsrikt Sverige.

Det håller alltså inte att säga att det aldrig har gått så många på universitet och högskola när man inte kan få ett arbete efter fullgjord gymnasieutbildning.

Om jag återgår till Blekinge och den utbildningsbakgrund som man har haft kan vi se att den stadigt håller på att förbättras. Det akademiska

språket och tänkandet har gjort sitt inträde i vardagen och vi ser allt fler ungdomar som väljer högskolan.

Forskningen vid BTH utgör ungefär en tredjedel av verksamheten räknat i pengar. Den tillhör dem som har den högsta andelen forskning i relation till högskola av jämförbar storlek. BTH:s forskning inom system- och programvaruteknik har rankats som nr 6 i världen och nr 1 i EU av tidskriften *Journal of Systems and Software*.

Inom området programvaruteknik har BTH fått ett erkännande genom en av regeringens strategiska satsningar inom it och mobil kommunikation tillsammans med Linköpings och Lunds universitet och Högskolan i Halmstad.

Två BTH-forskare inom hållbarhet rankas bland de sex främsta i världen när det gäller forskningens genomslag i samhället. Två andra BTH-forskare har utnämnts till världsledande av ryska ministeriet för utbildning och forskning bland drygt 500 nominerade världen över. BTH är det enda lärosäte i världen som har två vinnande forskare.

BTH:s doktorander var enligt Doktorandbarometern från Svenskt Näringsliv 2011 främst i Sverige på att medverka till kommersialisering av tjänster. Andelen interna forskningsmedel ligger på ungefär 50 procent, vilket är relativt högt och i paritet med Umeå, Stockholms och Göteborgs universitet.

BTH har också en stark internationell profil. Man samverkar bland annat med flera lärosäten i Indien, Australien, Kina och man har också samarbete med Georgia Institute of Technology i USA, vilket man är väldigt glad för.

BTH har som tredje lärosäte i Sverige ett Konfuciusinstitut som främst syftar till att utbilda i kinesiska språket och kinesisk kultur.

Anf. 3 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Denna debatt sköts upp några dagar på grund av utbildningsministerns sjukdom. Jag är glad över ditt snabba tillfrisknande så att du slapp långvarig sjukdom och att möta det sjukförsäkringssystem som i dag är rådande.

Jag har i många år varit verksam som kommun- och regionpolitiker i Jönköpings län, ett län med historiska traditioner inom tillverkning. Det räknas som ett av de viktiga entreprenörslänen och är också angeläget för hela vårt land när det gäller produktion av komponenter för sammansättning inom landet men också på export.

Jag tycker att det har funnits en tid då industrin och den delen av näringspolitiken på ett väldigt omotiverat och okunnigt sätt har fasats ut, och vi har diskuterat andra näringsgrenar. Jag tror att industrin i värdeskapande har och kommer att fortsätta ha den viktigaste grunden för ekonomin i vårt land.

Det vi också ser är en snabb förändring i vår industriella struktur. I samband med finanskrisen skedde en utbombning av delar av enkel sammansättningsindustri i länet. Vad som behövs är uppenbart att komma vidare i förädlingskedjan, mer utbildning, mer teknikinnehåll i varje produkt och ett värdeskapande som ger nya jobb inom andra sektorer.

Där pågår det och har pågått ett mycket framgångsrikt arbete. Kommun- och regionpolitiker, näringsliv, fackföreningar och inte minst högs-

kolan själv har samarbetat på ett förtjänstfullt sätt. Jag har aldrig varit med om att vi har varit så eniga över partigränser och kunnat ta fram egna resurser till forskning och utveckling när staten har svikit.

Nu ser vi till vår förtvivlan att betydande delar av vår utbildning i Jönköping, men också det som mina kamrater representerar i andra län, omfördelas och förs över till traditionella lärosäten. Jag förmenar verkligen inte dem utökade resurser, men inte på bekostnad av vår näringspolitiska utveckling och vår regionalpolitiska styrka.

Det är fullständigt orimligt att ta 186 miljoner kronor från våra fyra högskolor och överföra de pengarna till traditionella universitet, innebärande att vi får skära i studieplatser och skära i möjligheter till gänelig samverkan mellan högskola och näringsliv. Det kommer att åderlåta inte bara framtidstron utan framtidsmöjligheter och ekonomisk styrka liksom befolkningsmässig tillväxt i våra län för lång tid.

Jag hoppas verkligen, Jan Björklund, att du tar till dig av det vi säger i dag. När vi fick ett förnyat interpellationssvar trodde jag: Hurra, Björklund har legat hemma och funderat. Jag såg att det var annorlunda uppställt, men det var bokstäverna som hade hamnat på olika sidor bara. Det var samma eländiga svar. Jag vill ändå tacka dig för det men vill också att du tänker om.

Anf. 4 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! 37 universitet och högskolor runt om i hela landet, 440 000 elever – jag tycker att det är en stor, fin och fantastisk verksamhet.

De regionala högskolorna skapades en gång i tiden när universitetsorterna inte klarade av att ge den utbildning som var nödvändig för att klara skolan, socialtjänsten, hälsovården och den offentliga förvaltningen runt om i landet. Vi har också behov av insatser av utbildad personal inom driftledning och ekonomi i det privata näringslivet. Det fanns alltså en tydlig och klar tanke bakom att man byggde upp detta. Det var för att bygga ett starkt, fungerande lokalt näringsliv. Det låg liksom en regionalpolitisk tanke i detta, kopplad till att hela Sverige ska leva.

Man bröt också med traditionellt utbildningstänkande, där man hade koncentrerat den här typen av utbildning till vissa traditionella orter och det också fanns inslag av en viss elitism i framtoningen.

Entusiasmen vid uppbyggnaden av de regionala högskolorna har varit stor. Många gånger har det varit en mycket engagerad personal som har burits av en speciell mission av att göra skillnad och att visa på att utbildning är möjlig att bedriva runt om i hela landet.

När man nu kommer ut och möter personal finns det någon sorts missmod. Man tycker att man inte har stöd av regeringen i sitt arbete. Jag kan konstatera hur det ser ut när det gäller Högskolan Dalarna, eftersom den ligger mig närmast. År 2011 gavs det 430 miljoner kronor i grundläggande anslag, 2012 är det 393 miljoner, 2013 blir det 371 miljoner, 2014 räknar man med 367 miljoner och 2015 är det nere på 364 miljoner. Det är alltså den nedräkning med sammanlagt 66 miljoner som sker, enligt de uppgifter som jag har fått från Högskolan Dalarna.

Ser vi sedan till antalet studenter ser utvecklingen ut så här: 2011 var det 18 000 studenter, 2012 är de 16 000 och 2013 blir de 14 500 enligt den plan man har, och man räknar med ytterligare neddragningar 2014.

Det här är inte en rimlig utveckling. Det är en konsekvens av att det har skett en förändring, en omläggning av politiken. På många regionala högskolor upplever man sig tydligt motarbetad när budskapet från central nivå på olika sätt sipprar igenom, att man ska slå sig samman och bli filial. I vårt fall är Uppsala eller Örebro det man nämner i sammanhanget. Det har till och med varit så att man har gått närmast brutalt fram med signalverket från departementet gentemot vissa andra högskolor. Det är sammanslagningar, filialer, som är framtiden.

Man försöker förstås göra någonting åt sin situation. Som ett exempel bland många fina utbildningar och examensrätter var det så att man ett år förlorade examensrätten för förskollärare på Högskolan Dalarna. Nu har man fått tillbaka examensrätten, men man har inte fått tillbaka pengarna. Man förlorade 12–15 miljoner. Om man ska starta utbildningen igen är man tvungen att ta pengarna från annat håll i verksamheten. Högskolan Dalarna förlorar 60 miljoner på två år. Det är klart att det är ett resultat av en medveten politik och en inriktning mot att sätta ett tryck på de regionala högskolorna i negativ mening för att höja upp de traditionella universitetsorterna.

Jan Björklund: Vad tänker du göra åt detta? Tänker du fortsätta eller tänker du ändra dig?

Anf. 5 ÅSA LINDESTAM (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag är väl inte heller så nöjd med det.

Jag tänkte ta mig själv som ett levande exempel. När jag började min utbildning på högre nivå kom jag in på seminariet. Det hette så på den tiden. När jag väl gick ut gick jag på en högskola och fick alltså ett examensbevis från en högskola.

I mitt län, Gävleborg, har vi stor arbetslöshet, och vi har en låg utbildningsnivå. Från min hemtrakt fick jag resa några mil för att ta mig till högskolan. Jag fick bryta upp från bygden och byta bostadsort. Det var inte så enkelt. Det kändes verkligen svårt.

När jag kom tillbaka till min bygd – långt senare eftersom jag stannade kvar i Gävle under många år – Söderhamn började jag arbeta som rektor. På mitt första föräldramöte stötte jag på denna mentalitet igen. Ett antal föräldrar sade till mig: Vi behöver inte låta våra barn läsa engelska hos dig. Varför ska barnen göra det? Vi har klarat oss i vår bygd utan engelska. Vi gick direkt från skolan och fick jobb. Det kan våra barn också få. Det där är påhitt.

Jag kunde känna igen mig i resonemanget eftersom jag hade stött på det även som ung, nämligen att det var onödigt att läsa eftersom det fanns jobb ändå. Men så ser inte verkligheten ut i dag.

De senaste tio åren har ungefär 45 procent av dem som studerat på Högskolan i Gävle kommit från vårt eget län. Men det finns en trend som gör att högskolan har större nationell dragningskraft. Vi får många studenter från övriga Sverige som går på Högskolan i Gävle. Vi har basnäringen och exportindustrin. Vi behöver utbildad arbetskraft till våra näringar. Då känns det bra att vi har kunnat förse vårt län med de eftertraktade arbetare som behövs.

Men nu sker neddragningar. De står både Gävleborg, Dalarna, Blekinge och Jönköping för. Vi mister 186 miljoner som i stället går till universiteten. Det är inte så bra för vår del.

När Högskoleverket gjorde en granskning av Högskolan i Gävle, tillsammans med en granskning av 22 andra lärosäten, bedömde verket att Högskolan i Gävle var nivå A, den högsta just då. Det betydde att det fanns ett gott kvalitetsarbete och ett väl fungerande system, där det visserligen kunde ske förbättringar.

Jag kände mig lite stolt när jag läste om detta första gången. Det var så jag kände att det var på min högskola. Men rykten har sagt att det finns indragna examensrätter. Det gör det inte, utan det finns ett stort antal utbildningar som fortfarande anordnas på Högskolan i Gävle. Det är förskollärare, grundskollärare, sjuksköterskor, socionomer, yrkeslärare och en mängd andra utbildningar. Vi behöver dem. Men regeringen drar ned på 5 500 platser i Sverige för våra ungdomar, trots att de ökar i antal under tiden 2012 fram till 2014. De blir alltså fler. I vårt län och i flera andra län har vi behov av utbildad arbetskraft, inte arbetslösa ungdomar utan välutbildade.

Då måste jag ställa den fråga som jag har ställt i min interpellation: Är det verkligen rätt att dra ned på antalet platser just nu när det finns ett skriande behov av arbetskraft?

Anf. 6 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Det behövs en mångfald av lärosäten och utbildningar med hög kvalitet i hela landet. De satsningar som regeringen gör på högre utbildning är viktiga och nödvändiga för att Sverige även fortsättningsvis ska ligga i framkant avseende utveckling och välfärd. Samverkan mellan lärosätena och näringslivet är betydelsefull och behöver stärkas lokalt, regionalt, nationellt och även internationellt. Högskolorna är viktiga tillväxtmotorer i regionerna.

Blekinge Tekniska Högskola, BTH, är en av Sveriges tydligaste profilerade högskolor inom tillämpad it och innovation för hållbar tillväxt. BTH uppfyller väl de krav som kan ställas på ett kvalitativt bra lärosäte och har nödvändig spetskompetens med forskning och utbildning av hög kvalitet. Kvalitetskraven ska naturligtvis vara höga och är grundläggande i sammanhanget när vi diskuterar universitet och högskolor.

Ungefär 20 procent av BTH:s elever kommer från närområdet. Resten kommer från övriga Sverige, Europa och övriga delar av världen. BTH bedriver också forskning – ungefär en tredjedel av verksamheten.

BTH ligger på tio-i-topp-listan i EU och även i världen inom området programvaruteknik och hållbar utveckling. Det är resultat som bygger på rankning och har presenterats i flera olika ansedda facktidsskrifter och rapporter under senare år. En bidragande orsak till den höga rankningen är att forskningen är inriktad på industrinära frågor, till exempel samarbete med välkända företag som Ericsson, Volvo, Sony, IBM och Hägglunds. Den höga rankningen har tyvärr inte gett utdelning i tilldelade medel och nya platser. Tvärtom har BTH tvingats till neddragningar.

Det är viktigt att notera att BTH har universitetsstatus inom kunskapsområdet teknik och utbildar till exempel civilingenjörer. De utbildas således inom ett område där arbetsmarknaden i dag ropar efter arbetskraft. I dag finns rekryteringsproblem och flaskhalsar, stor brist och

stor efterfrågan på arbetskraft. BTH har profilerat sig inom it-sektorn och kan medverka till att den branschen får personer med rätt kompetens, till exempel it-ingenjörer och tekniker. Här kan BTH göra stor samhällsnytta.

Det bedrivs också forskarutbildning, som vi har hört tidigare i debatten. Mycket forskning sker inom it-området. Här kan väckas nya innovationer och nya framtidsidéer. Många gånger kommer de nya idéerna fram vid de små enheterna. Det finns goda exempel på detta.

Fru talman! Blekinge Tekniska Högskola har varit framgångsrik när det gäller samverkan med såväl det omgivande samhället, näringslivet som den offentliga verksamheten. Jag har tidigare nämnt stora internationella företag, men det finns självklart också samverkan med regionala aktörer, både offentliga och privata. Det sker bra samverkan med universiteten, näraliggande universitetet i Lund, Linnéuniversitetet, Högskolan i Jönköping med flera. Det finns också samverkan med internationella universitet och högskolor.

För Blekinge och även nationellt är det viktigt att BTH ges förutsättningar att utveckla sin verksamhet, och med hjälp av den internationella inriktningen med studenter från i stort sett hela världen kan värdefulla kontaktnät för framtiden skapas. Att locka studenter, lärare och forskare på en global kunskapsmarknad är en viktig utmaning. Studenterna kan också erbjudas bra bostäder utan att behöva köa. Det behövs framtidstro, tillförsikt och möjligheter att planera och satsa inför framtiden. Regeringens satsningar på högre utbildning, inte minst den utökade civilingenjörsutbildningen, är nödvändig för att Sverige ska klara den internationella konkurrensen. Här kan BTH vara med och utbilda de nya ingenjörerna.

Blekinge Tekniska Högskola är en högskola med framtidsmöjligheter och en högskola i tiden.

Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! I går var vi på ett möte med Svenskt Näringsliv i Gävle. Då var det mycket diskussion om läget i länet. Det gällde alltifrån den låga utbildningsnivån i Gävleborg till den dåliga matchning som råder mellan arbetslösa och lediga arbeten, som Svenskt Näringsliv hade starka synpunkter på.

Men diskussionen handlar naturligtvis inte bara om utbildningens betydelse utan även om högskolans roll i Gävleborg. Alla i den här kammaren är helt överens med minister Björklund om att den spelar en oerhört stor roll. Men om man flyttar frågan till Gävleborg verkar det som att alla är överens om det utom utbildningsminister Björklund.

Det är väldigt märkligt att vi inte hittar några som ställer upp på regeringens idé att man i ett län med den högsta arbetslösheten och den lägsta utbildningsnivån, i ett län som är väldigt beroende av alla utbildnings-satsningar och kvalitet, gör tvärtom. Där går alltså Björklund in och skär ned. Hans motivering är: Det är dålig kvalitet, och då skär vi ned.

Finns det motsvarande resonemang när det gäller andra viktiga funktioner i samhället? Om polisen utreder för få brott, föreslår ministern att vi ska skära ned? Om Arbetsförmedlingen inte fungerar i tillräcklig omfattning, skär vi ned resurserna där? Är det ett sätt att möta utveckling?

Är det också ett sätt att se till att det kan bli en bra utveckling? Nej, det tror vi inte. Jag är helt övertygad om att Björklund håller med om det.

När vi träffade Svenskt Näringsliv i går pratade vi också om en generationsväxling, och vi fick reda på att det finns ungefär 4 200 små företag, rent av soloföretag, i Gävleborg som nu blir satta under lupp därför att man förhoppningsvis kan klara av en generationsväxling. Det krävs också insatser om man ska klara detta. Det krävs insatser i kunskap. Här har också högskolan en väldigt viktig roll att spela.

Då duger det inte, Jan Björklund, att säga: Nej, vi satsar bara på kvaliteten. Det finns ett akademiskt tänk i det, inte för att det finns något som helst förakt för akademien, men det finns en verklighet som måste mötas och ett stort behov. Visst kan man dra på smilbanden när man pratar om detta, men det är oerhört allvarligt.

Frågan är alltså: Hur får vi i Gävleborg bättre fart på ekonomisk verksamhet, företagsamhet, bättre välfärd och så vidare? Och vilken roll spelar högskolan i detta?

Då är Jan Björklund överens med mig och alla andra om att högskolan är oerhört viktig. Men varför i det läget vända på resonemanget och med en von oben-attityd säga: Det är för dålig kvalitet, och därför drar vi ned ännu mer hos er. Det förstår inte vi i Gävleborg. Det skulle vara väldigt bra att få ett konkret svar som är byggt på sunt förnuft och logik, eftersom alla vet att det finns ett starkt samband mellan bra utbildning, högre utbildning och låg arbetslöshet. Nu har vi hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå, och i det läget väljer Jan Björklund att skära ned.

I detta anförande instämde Elin Lundgren och Per Svedberg (båda S).

Anf. 8 PER SVEDBERG (S):

Fru talman! Som utbildningsministern ser är det här en fråga som engagerar. Jag hade inte tänkt gå in i debatten, men när jag hörde mina kamraters inspirerande inlägg tänkte jag att jag måste försöka bidra på något sätt. Jag talar utifrån den situationen att jag inte har en högre utbildning. Däremot har jag i mitt arbete sett behovet av att gå till högre utbildning.

I vårt län, Gävleborg, har det under lång tid bedrivits en ganska kraftfull aktivitet för att stimulera till att gå till högre utbildning, som ger möjligheterna. Jag kommer från Hälsingland, och det är rätt stort, yvigt och glest. Traditionen av utbildning, framför allt högre utbildning, är inte så stark. Då blir frågeställningen ändå större: Hur kan man bestämma sig för att i ett län som har Sveriges lägsta utbildningsnivå inte göra det möjligt för dem som vill att studera på högre nivå? Det är det ena.

Det andra är en rak konsekvens av detta. Vi har sedan tidigare erfarenheter av en ganska utbredd distansutbildning. Min känsla är att vi nu upplever att den beskärs rejält, utifrån att man vill fokusera och centralisera för att spara pengar. Det slår också väldigt hårt mot glesbygden.

Ett exempel som jag är stolt över är den polisutbildning som vi hade på distans i Söderhamn. Det är ett ypperligt exempel på hur man med utbildningsverktyget kan få arbetskraft från orten, och arbetskraft som befinner sig i den delen av livet att det skulle vara praktiskt omöjligt att resa till en universitetsstad och bo där därför att man har familj och barn. Allt detta påverkar.

Då blir återigen frågan, som utbildningsministern har fått många gånger: I det läge som är nu i Gävleborg med extremt hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå, varför skapar inte regeringen förutsättningar för att göra förändringar i detta?

Jag vet att det finns de i alliansregeringen som pratar om en levande landsbygd. Det finns verktyg för att skapa det, precis som jag belyser. Grundfrågan, som vi tjarar om så att utbildningsministern nog blir mer än nöjd i dag, blir: Varför sker det som sker just nu?

Anf. 9 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag säger som flera tidigare har sagt, att jag hade egentligen inte tänkt ge mig in i den här diskussionen. Men efter att den har flutit ut så pass mycket och inte bara gäller högskolan i Blekinge, som interpellationerna handlar om, känner jag att jag vill komma in och säga någonting utifrån de regionala högskolorna. Det var egentligen Åsa Lindestam som inspirerade mig att med eget vittnesbörd tala lite grann om högskolesituationen.

Jag tror, fru talman, att vi står inför någon form av utmaning när det gäller skolväsendet över huvud taget och speciellt högskolelandskapet. Några av utmaningarna kan bero på att vi måste lägga om politiken så att vi följer utmaningar som gäller de demografiska faktorerna. Alliansregeringen har faktiskt gjort en hel del för att förbättra för arbetslösa ungdomar, bland annat genom att sänka arbetsgivaravgifterna för ungdomar och införa lärlingsprovanställningar.

Det är också viktigt att de högskoleutbildningar som erbjuds har hög kvalitet och ges till ungdomar. Att ungdomar utbildar sig för att sedan bli arbetslösa är, fru talman, inte alls hållbart.

När det gäller just de demografiska utmaningarna för högskolorna vet vi att elevunderlaget kommer att minska drastiskt för högskolorna framöver. Exempelvis kommer antalet 19–24-åringar att minska med en femtedel fram till år 2020, och de största kullarna barn födda på tidigt 1990-tal har lämnat gymnasiet. Det har resulterat i att flera gymnasieskolor runt om i landet har lagts ned på grund av minskat elevunderlag. Då är det rimligt att skolor oavsett nivå gör anpassningar till rådande förutsättningar. När vi står inför en demografisk utmaning är högskolornas behov av anpassning också uppenbara.

Fru talman! Jag har närmare 40 års erfarenhet från alla skolområden, bland annat högskoleområdet, och jag har sett att det i högskolorna handlar om kvantitet i stället för kvalitet. Kvalitetsfrågor har fått stå tillbaka. Vi vet att den högskola som finns i min region, Högskolan Dalarna, är av stor vikt för Dalarnas län. Men det gäller också kvalitet, och det är det som man vill fokusera på i den högre utbildningen.

Det måste finnas en stark koppling mellan de utbildningar som högskolorna erbjuder och de behov som företagen har.

Att de forskningsanknutna universiteten och de regionala högskolorna i större utsträckning samarbetar för att vi ska kunna behålla en hög kvalitet i undervisningen är något som vi från Alliansen uppmuntrar.

Fru talman! Jag tror att vi behöver diskutera den här frågan. Vi behöver se att kvalitetsfrågorna är det viktigaste, att det är det vi ska slå vakt om – inte kvantiteten.

Det gäller också att tänka på att utbildningar kan ske på många olika sätt. Där har högskolorna varit duktiga på att ligga i framkant, så det är inte bara den så kallade katederundervisningen som finns, utan man kan också bedriva högskoleundervisning till exempel via nätet. Där vet jag att man på min Högskolan Dalarna är duktiga och framgångsrika när det gäller att nå resultat. Men dessa resultat måste också utvärderas, så att det är kvalitet vi pratar om – inte kvantitet.

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Nu har vi hört sex socialdemokratiska riksdagsledamöter framhålla att just deras högskola i deras valkrets är den bästa och dessutom att de största behoven i Sverige finns i just deras valkrets.

Jag vill omedelbart avråda riksdagen från att försöka ersätta Högskoleverket som kvalitetsutvärderare. Jag tänker själv aldrig försöka utvärdera kvalitet, och jag tycker att riksdagens ledamöter också bör avhålla sig från att göra det.

Det är klart att man kan göra ett besök och få mycket rapporter från sin egen högskola där det framhålls vad som är bra. Men det är till sist Högskoleverket som gör dessa bedömningar åt oss. Det har vi varit överens om i denna riksdag.

Högskoleverket kommer inom en månad med en mycket stor första genomgång av kvaliteten i en stor bredd av utbildningar, fast inte alla, i det nya kvalitetsutvärderingssystemet. Det kan komma att bjuda på många överraskningar.

Man betygssätter utbildningar i en skala från 1 till 3. Får skolan en etta två år i rad dras utbildningen in och läggs ned. Detta har riksdagen i grova drag varit enig om, att vi ska ha en skarp kvalitetsutvärdering.

Jag tycker inte att vi ska sätta oss i Högskoleverkets kläder och göra dessa bedömningar här i kammaren. Jag tänker i varje fall inte göra det för min del, utan jag kommer att stödja mig på Högskoleverkets bedömningar.

Under en fyraårsperiod ska Högskoleverket gå igenom alla utbildningar. Man tar det styckevis och delt och börjar med alla ekonomutbildningar i Sverige. Det kommer en genomgång av dem i april. Där kommer lärosätena att rangordnas, med olika betyg. Sedan går man vidare på område efter område, och efter fyra år börjar man om på ny kula. De genomgångarna ligger sedan till grund för både resurstilldelning och examensrätter.

Jag har ingen förhandsinformation om granskningens resultat och vet ännu inget. Men jag tror mycket väl att såväl stora som små lärosäten kan få både höga och låga betyg.

Skillnaden ligger i att om ett litet lärosäte får ett par ettor på några olika områden är det enormt mycket mer sårbart än om ett stort lärosäte får det. Om man på ett litet lärosäte blir av med examensrätten på några utbildningar kan själva grunden för lärosätet vara uttraderat. Ett stort lärosäte, som har en stor bredd av utbildningar, överlever och klarar sig däremot. Sådana lärosäten har ett söktryck som är enormt till de övriga utbildningarna. Jag tror att många små lärosäten behöver fundera över vad detta kvalitetsutvärderingssystem kan innebära.

Samtidigt minskar studentkullarna kraftigt – inte på grund av att jag har bestämt det utan på grund av demografin. Nästan alla kommuner i

Sverige, inklusive de kommuner som interpellanterna själva kommer från, har på senare år haft häftiga nedgångar när det gäller ungdomskullarna i gymnasieskolan. På många håll har det framtingat många beslut om att dra ned på gymnasieverksamheten, eftersom det är kraftiga nedgångar.

Det beror på att det föddes mycket färre barn i slutet av 90-talet än i början. Det är precis dessa två effekter som nu inträffar, där ungdomskullarna går ned kraftigt. Om fem år har antalet 20-åringar minskat med 25 procent. Det är en mycket häftig neddragning av ungdomskullarnas storlek som nu sker.

Man kan säga att det inte bara är 20-åringar som går på högskolan. Men den grupp som går på högskolan domineras helt av unga människor i åldern 20–25 år. Den är helt dominerande på högskolan. År 2020 har den gruppen minskat med 20 procent. Var femte ungdom i den gruppen finns liksom inte längre då.

Jag kommer aldrig att föreslå att vi ska dra ned antalet platser i den storleksordningen, så det finns gott om utrymme att expandera andelen ungdomar som går på högskolan. Men det är klart att det om några år kommer att vara väldigt många tomma platser på våra lärosäten, och det kommer att drabba de lärosäten som har svagt söktryck. De stora universitetet har mängder av förstahandssökande som inte kommer in och som i dag blir andrahandssökande på de mindre lärosätena. Men om några år kommer de in på de stora lärosätena, och då blir det väsentligt färre studenter.

Det är detta jag har velat varna för. Varje lärosäte bestämmer självt om man vill samarbeta eller gå samman med någon annan. Men jag tycker att vi ska våga erkänna och se sanningen i vitögat: svenskt universitetsväsen står inför ett antal stora utmaningar.

Kvalitetsutvärderingssystemet har vi varit överens om. Det är till för att lyfta kvaliteten. Men det kan innebära att många utbildningar inte kommer att få äga rum i framtiden. Antalet studenter kommer också – oavsett vad vi beslutar – att minska under ett antal år framåt, eftersom ungdomskullarna minskar så drastiskt.

Det är denna bakgrund vi alla i denna riksdag måste erkänna och se.

Anf. 11 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Först vill jag tala om för Ann-Britt att det är fyra olika interpellationer, så det handlar inte bara om Blekinge och BTH.

Sedan måste jag säga: Jag tycker att det är oerhört bra att Högskoleverket kommer med utvärderingen, för då får vi ju en jämvikt på allt.

Ministern pratar också om ungdomar och ungdomskullar. Det är sant. Men i dag, när vi ska jobba lite längre, behöver många byta kurs i livet och kanske gå en högskoleutbildning. Det är alltså inte bara unga som vi pratar om i detta läge.

För en tid sedan skrev några partikamrater till ministern en insändare i Blekinge. När de skrev den hade de siffror som de säger sig ha fått från Utbildningsdepartementet. Där ifrågasatte de kvaliteten på utbildningar som företagsekonomi, högskoleingenjör och sjuksköterskor.

Men det visade sig att de siffror som de hade baserat sin skrivning på var nio tio år gamla. Det kan jag tycka är lite anmärkningsvärt, när de

påstår att de har fått siffrorna från Utbildningsdepartementet. Det måste ju finnas nyare siffror där.

Det handlar om hur många av lärarna som är disputerade, hur stor andel förstahandsansökningarna är och så vidare. Jag hoppas verkligen att det är bättre underlag när ministern fattar beslut.

Det finns en hel del myter när det gäller forskning och små lärosäten. Jag hörde ministern säga att det kan vara bra forskning på både små och stora lärosäten. Det är jag glad för.

Men man säger också att högskolor är regionala och att universitet är nationella. Jag vet inte hur det är i de andra länen. Om man tittar på Blekinge och BTH ser man att 20 procent av dem som börjar där kommer från Blekinge. Den största andelen kommer från Stockholm och Skåne.

Man säger också att högskolor är ineffektiva och att universitet är effektiva. Jag skulle vilja säga att högskolorna är rätt snabba och lätt anpassar sig till nya möjligheter.

Om man tittar på detta med att utveckla kommersiella tjänster: På BTH är det 29 procent av doktoranderna som har bidragit till kommersiella tjänster, medan snittet i landet är 8 procent. Andelen forskarstudenter som har bidragit till kommersiella produkter ligger på 14 procent nere hos oss, medan snittet är 8 procent.

Kvalitet är alltså värt att titta på.

Jag skulle också, fru talman, vilja passa på att berätta hur man kan arbeta med samverkan lokalt i en kommun eller en region. Merparten av BTH:s utbildningar ligger i Karlskrona. Sedan finns det ungefär 430 elever förlagda till Karlshamn, där de studerar och forskar inom transportlogistik, upplevelser, spel och digitala medier. Området spel omsätter i USA mer än vad film- och musikbranschen omsätter.

I Karlshamn kom högskolan i gång i början av 2000-talet. Man insåg snabbt från kommunen och högskolan att om man skulle lyckas och samtidigt innebära något positivt för näringslivet behövde man göra en konstellation mellan akademin, näringslivet och kommunen. Man bildade en förening som man kallade Netport, där de olika intressenterna har lika antal medlemmar i en styrelse. Många pratar om triple helix, men jag skulle vilja påstå att i Netport så arbetar man efter den.

Målet är att utveckla samarbetet och skapa bra projekt som utvecklar både akademin och näringslivet. Genom projekten finansierar man också en del av forskningen på BTH.

Anf. 12 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att utbildningsministern ska avstå från att raljera över att vi arbetar för våra valkretsars utveckling. Det vore bättre att han bekymrade sig över att borgerliga ledamöter i denna kammare är tysta som möss i skräck för partipiskan och avstår från att agera för de bygder i landet som de kommer ifrån. Det ser jag som ett demokratiskt problem.

Jag har inte påstått att Jönköpings högskola var världsbäst. Peter Hultqvist påstod inte att Dalarnas skulle vara världsbäst. Vi lyfte fram olika perspektiv på ett system – det tänkande som vi socialdemokrater hade när vi etablerade högskolor i hela landet. Det byggde ytterst på två saker, som jag vill påstå hade lika tyngd. Det ena handlade om den samhälleliga utvecklingen i många regioner med olika industriella traditioner och

inslag. Det gällde att skapa större värde i förädlingskedjan och få in mer teknik i produkterna. Det var en utveckling som drevs fram samlat i länen av näringsliv, fackliga organisationer och politik. Det andra, som jag tycker är lika angeläget, handlade om att låta alla människor i vårt land växa. Det har att göra med en insikt om att den som har arbetat några år och kanske börjat sin familjeförsörjning inte åker till Uppsala eller Lund men väl till Falun eller Karlskrona.

Hur många kvinnor och män i vårt land har inte kunnat växa genom att få en utbildning på hemmaplan som gett deras liv andra dimensioner och gett förutsättningar för att de faktiskt ska kunna bidra med värde ytterligare i vår gemensamma produktion?

Konfliktytan i den här diskussionen har inte bara att göra med Björklunds tydligt elitistiska hållning som genomsyrar all skolpolitik, från förskolegrupper till högskolan, utan också med frågan hur vi ska använda de gemensamma resurserna. Vad är det som skapar mest tillväxt? Björklund valde en sänkning av restaurangmomsen. Vi väljer högskolan.

I dag hade Dagens Nyheter en utomordentlig genomgång av effekterna av sänkningar av arbetsgivaravgifterna riktat till kollektivt eller enskilt, liksom sänkningen av restaurangmomsen. Man påvisar ingen effekt alls utom mer klöver i krögarnas fickor.

Vi valde högskolan, Björklund. En något billigare toast Skagen är god, men den mättar inte många timmar. Det kan däremot ett förstärkt utbildningsväsen göra i hela vårt land, i Dalarna, i Jönköping, i Blekinge och på andra platser. Och framför allt: Respektera det engagemang vi har för våra valkretsar. Det är vår drivkraft i politiken – inte att vara ett lyd-kompani som dina partivänner.

Anf. 13 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tror att det är så, Jan Björklund, att du börjar bli lite trött. Det börjar bli lite tröttsamt. Du verkar tycka att vi är dumma och ställer frågor i riksdagen som inte passar. Då talar du om för oss: Så där får ni inte göra, för Högscoleverket är de som bestämmer!

Jag har inte sagt att vi skulle vara världsbäst i Dalarna eller något annat av det som du tar upp och försöker mästra oss med att vi inte får säga. Jag fullföljer ett uppdrag från en valkrets. Jag tar upp relevanta saker som gäller Högskolan Dalarna – reella upplevelser av en verklighet som innebär att man minskar anslaget från 430 miljoner år 2011 till 364 miljoner år 2015. Det är en minskning på 66 miljoner som konkret effekt av din politik. Detta minskar antalet studenter från 18 000 till 14 500 år 2013.

Högskolor av det här slaget är inte bara ungdomshögskolor. Det är högskolor i en strategi för livslångt lärande. Det handlar också om möjligheten att under ett liv byta yrke. När man kanske är 30–35 eller 40 år kan man börja studera för att komma in i ett annat yrke, men man skulle aldrig välja att åka till Lund, Uppsala eller Stockholm.

Sedan kanske man borde ta sig en funderare på hur klokt det egentligen är att expandera på vissa av dessa orter. Stockholm är exempelvis en ort där det är mycket dyrt för yngre studenter att bo, och äldre kanske sällan väljer att flytta dit för att studera. Levnadsomkostnaderna gör också att detta är ganska omfattande, stora och svåra projekt.

Att ha regionala högskolor väl spridda över landet är nog det som i det långa loppet ger högst utbildningsnivå för nationen. Ni borde ompröva ert synsätt att det bara är ungdomsutbildning det handlar om. Det är utbildning för alla åldrar, och den ingår i en strategi för livslångt lärande. Det tycker jag är jätteviktigt.

Regeringens bristande ambition visar sig också på andra sätt. EU:s mål är att 40 procent ska ha högskoleutbildning. Den nivån har vi legat på i Sverige. Där har regeringen nu sänkt ambitionsnivån till 38 procent. Man har alltså gått ned 2 procentenheter i sammanhanget. Det är en ambitionsnivåsänkning som är oerhört tydlig. Är det bra? Är detta framtidsperspektivet som lyfter Sverige?

Utifrån några konkreta händelser har jag ytterligare funderingar. Trots goda resultat på Högskolan Dalarna – jag säger inte att vi var världsbäst, men det var goda resultat – fick man inte fler platser på lärarutbildningen. Det blev däremot fler platser på lärarutbildningen i Stockholm och Umeå, trots att man där inledningsvis inte fick examensrätt på lärarutbildningen. Man kan fråga sig: Är detta system verkligen rättvist?

Högskolan Dalarna avstår varje år 5 miljoner kronor för att finansiera tandläkarutbildning, läkarutbildning och sjuksköterskeutbildning på andra orter. Man har en dokumenterat bra sjuksköterskeutbildning i Falun. Varför fick man inte fler platser där?

Dessutom vill jag påminna om att Högskoleverkets egen granskning visar att de regionala högskolorna i stort sett har resultat som är likvärdiga med de traditionella universitetsorterna. Att bara hålla på med en skummande kvalitetsdiskussion blir i det sammanhanget att indirekt säga att de regionala högskolorna inte når upp till kvalitetsmåten. Sanningen är ju den att Högskoleverkets egen granskning visar att så är fallet.

Anf. 14 ÅSA LINDESTAM (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! I sitt svar sade ministern att högskolor och utbildningsplatser ska finnas på flera ställen i landet för att underlätta för folk att studera. Det är vi helt eniga om. Det tycker vi nog alla här inne.

Jag anser dock att regeringen har för låga ambitioner när man drar ned på utbildningen. Hur ska vi möta den arbetslöshet som finns i dag om inte genom utbildning? Vi vet att vi behöver människor som är utbildade. Som Raimo Pärssinen beskrev träffade vi i går företrädare för Svenskt Näringsliv. De sade också samma sak: Vi måste ha fler utbildade människor.

Vi vet också att de som kommer till våra lärosäten någonstans i Sverige också stannar där. Då finns det många ställen som vi behöver utbildade människor på.

Vi socialdemokrater vill att 50 procent ska ha eftergymnasial utbildning. Det är ett bra mått. Jag vurmar också mycket för detta med distansutbildning. Jag har sett praktiska exempel på att man därifrån också kan ta klivet in på en högskola.

Låt mig gå tillbaka till den historia som jag berättade från den by jag kommer från, där det sades att man inte behövde lära sig engelska. Det är precis på dessa orter som vi måste stötta, för jobben finns där också.

Jag vet att vi i Gävleborg sökte en mängd olika yrkeshögskoleutbildningar – jag kan bara ta det som ett exempel. Jag tror att vi sökte över 20, och vi fick 4. Det här är ju verkligen det som leder till arbeten, så här måste vi öka ambitionen.

Men det system som är i dag mellan högskolor och universitet gynnar inte högskolorna. De mesta pengarna går till universiteten. Det är 89 procent – det är en siffra jag har fått här – som går till universiteten och deras budget. Även högskolorna behöver det här. De skulle i stället kunna få en större del av den kakan.

Systemet gynnar inte det, utan det finns en risk att man i stället väljer breda utbildningar.

Man kan titta på söktrycket. Vi hade tidningar hemma i dag som visade att det i dag är betydligt fler som söker direkt från gymnasiet till högskolan. Dessutom är det många äldre som går där. Så vi skulle verkligen behöva fler platser.

Jag tror också att samarbeten kan gynna det här.

Vi kan se att våra basnäringar och vår exportindustri behöver en mängd olika arbetare. Både ekonomer och ingenjörer behövs. Det är sådana personligheter och den utbildning som vi behöver. De kommer att kunna stanna hos oss om de får den här utbildningen där vi är.

Vi vet också att var fjärde ungdom under 25 år just nu är utan jobb hos oss. Det betyder att vi har en marknad där det skulle underlätta för många fler att kunna komma in på de här utbildningarna.

Om arbetslösheten nu är så pass stor som den är undrar jag: Hur ska vi lösa det? Vi kan ju inte dra ned på alla saker så att det blir än fler som hamnar utanför. I stället måste människor kunna få den här utbildningen, som gör att de vågar stanna kvar, att de vågar bilda familj och att de vågar bo på den ort där de verkligen vill vara.

Jag skulle önska att jag kunde få ett svar på det, hur ministern ser på den saken, och också att vi kunde öka antalet pengar till våra högskolor runt om i landet.

Anf. 15 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Det är viktigt att framhålla i den här debatten att alla lärosäten, såväl stora som små, måste inse och utgå från att man verkar på en global kunskapsmarknad. Man måste klara konkurrensen. Man måste vara attraktiv och locka forskare, lärare och studenter. Det måste vara kvalitet. Här finns stora utmaningar för många av våra lärosäten.

Kvaliteten på undervisningen och forskningen måste vara vägleddande. Det framgår också av svaret från utbildningsministern. I svaret framgår också att regeringen ser positivt på att lärosäten stärker kopplingen mellan utbildning, forskning och innovation genom sin uppgift att samverka med det omgivande samhället.

Blekinge Tekniska Högskola, BTH, är en ung högskola som har kommit långt i detta arbete och också skaffat sig en egen profil, en it-profil. BTH ligger bra till med sin specialprofil inom teknik, är bra på det som görs och har exempelvis haft forskningsrättigheter inom teknik i tolv år.

Det råder i dag stor brist på tekniker och ingenjörer i det svenska samhället inom områden som programvaruteknik, datateknik, elektroteknik, maskinteknik med mera. Här kan Blekinge Tekniska Högskola vara

Anf. 16 PER SVEDBERG (S):

Fru talman! Ja, utbildningsministern, ibland känns det som att du försöker slänga en liten filt över oss interpellanter och tyckande i riksdagen. Det är lite beklagligt.

Jag vet inte vilken ambitionsnivå ministern har med sitt politiska arbete. Men det finns väl ändå någon grund och en härkomst? Du kommer någonstans ifrån, och det kanske du vurmar extra mycket för. Därför blir ditt sätt att angripa våra frågor lite märkligt, tycker jag.

Du hänvisar till kvalitetskraven. Jag tror inte att det är någon som har diskuterat kvaliteten över huvud taget, utan det handlar om tillgängligheten och möjligheten att studera, åtminstone utifrån min horisont.

Om ambitionen är sådan att du begränsar så mycket att detta inte blir en möjlighet kommer vi aldrig att få upp utbildningsnivån i vårt län. Det är kanske det som är skillnaden mellan er och oss. Ni kör en mer konkurrensstyrd verksamhet, medan vi vill styra efter behov.

Det här får man nog inte glömma bort. Hur ska vi annars få upp utbildningsnivån i de delar av landet där den är låg? Den är extremt låg i Gävleborg, men det finns andra platser där det också är en väldigt låg utbildningsnivå.

Hela konkurrensutsättningstänket blir då lite märkligt, för då tänker du inte på Sune, som är svetsare och som vill göra något annat. Plötsligt kommer han in i högskolevärlden och upptäcker något: Oj, det är så här det är.

Då känns det skönt när man har varit med och guidat på den resan. Han kommer tillbaka och säger: Per! Det här var det bästa jag någonsin har gjort. Jag har utbildat mig och får jobba med människor. Jag har en högre utbildning. Jag hade aldrig kunnat tro att jag skulle kunna nå så här långt. Stort tack!

Den ambitionsnivån måste man faktiskt lyfta – eller hur?

Anf. 17 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Vi har hört från de socialdemokratiska företrädarna att det är viktigt med utbildning. Jag kan naturligtvis inte annat än att hålla med om detta.

Jag kommer tillbaka lite grann till det jag nämnde förut, det vill säga den demografiska utmaning som vi står inför. Andelen 19–24-åringar kommer att minska med en femtedel fram till år 2020. Det gör också att vi måste ta de här utmaningarna på allvar när det gäller högskoleplatser. Vi måste anpassa högskolan till att ta emot en femtedel färre studenter, även om studenterna råkar vara över 24 år och kanske vill komma in i en andra andning med sin utbildning.

Men vi har högskoleutbildningar i dag som knappast kan betraktas som högskoleutbildningar. På många lärosäten, oavsett om de är stora eller små, finns det högskoleutbildningar som man starkt kan ifrågasätta. Är det sådana utbildningar vi vill ha på högskolan?

Den socialdemokratiska utbildningspolitiken har varit sådan att det är viktigt att kvantitet räknas, inte kvalitet. Utifrån mitt sätt att se är det här nya utmaningar. Det betyder att vi måste lägga om politiken. Vi måste ha

Svar på
interpellationer

en forskningsstrategi som aktivt kan bidra till att regionens, nationens och Europas utveckling går framåt, i syfte att befrämja tillväxt och utveckling. Därför är det viktigt med starka forskningsmiljöer.

Forskningsmiljöerna kan vara tillsammans med de små högskolorna och tillsammans med de stora, men det är viktigt att vi får en kvalitet i högskolan, så att vi inte utbildar ungdomar till att gå ut i arbetslöshet med en massa konstiga högskoleutbildningar. Vi ska satsa på kvalitet och satsa på goda forskningsmiljöer, så att vi kan få ungdomar som är konkurrenskraftiga ute i Europa och i världen.

Anf. 18 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack, utbildningsministern! Är det så konstigt att vi talar väl om våra högskolor ute i landet? Är det så konstigt att vi gör det när vi är stolta över dem och dessutom måste försvara dem mot sådana inlägg som vi hörde här tidigare? Det sägs att vi ska ha kvalitet, och då måste vi ha tjugiga, fina forskningsställen bara på vissa ställen i landet.

Då måste ju någon försvara en bra utbildningspolitik, det vill säga det som sker i hela landet.

Titta vad ungdomar det sitter på läktaren! De har strömmat igenom här hela eftermiddagen. En del vill gå vidare med en gång till en högre utbildning – det är jättebra. En del vill inte det. En del vill komma tillbaka lite senare. En del vill få chansen igen och kanske ännu senare. En del börjar men känner att det inte riktigt passar dem just då. De borde få en chans till och en chans till i hela landet.

De ska inte behöva flytta 100 mil för att få en bra utbildning eller, för den delen, kunna forska. Det handlar om att faktiskt kunna ta steget till en högre utbildning, oavsett var i landet man bor. Även om man inte har en bra studiemiljö hemma är det bra att kunna göra detta. Då kan man kanske göra det i en mindre högskola, till exempel i Skövde.

Jag har noterat, med tanke på forskningsstrategin, att regeringen hellre satsar på de stora universiteten, även om Björklund försöker påstå att det är någon annans fel.

Jag tycker att Björklund ska ta ansvar själv och inte skylla på någon annan. Utbildningsministern spelar ju svälta räv med högskolorna runt om i landet. Om man lägger ihop forskningsanslagen för samtliga regionala högskolor, det vill säga Blekinge, Dalarna, Kristianstad, Väst, Skövde, Gävle, Halmstad, Jönköping, Gotland, Malmö, Mälardalen, Södertörn och Borås, får de tillsammans endast 5 procent av det totala forskningsanslaget. Är det rimligt? Jag tycker inte att det är rimligt. I ett tidigare inlägg sades att det borde satsas bara på vissa ställen; jag förstår att det är politiken för den borgerliga regeringen.

Är regeringen helt överens? Vissa partier påstår att de inte håller med om den centralisering av utbildning som pågår i landet just nu. Jag skulle vilja veta om regeringen är helt överens eller om Folkpartiet och Moderaterna kör över de andra partierna.

Politik är att vilja. Det är att vilja satsa i hela landet och se till att ungdomar får chansen och att vilja höja kvaliteten i det här lilla landet som ska vara på tå för att klara en stenhård konkurrens i världen. Om man vill höja kvaliteten kan man ta chansen att ge en större andel av ungdomarna utbildning om fem år när det blir färre ungdomar; det är inte nu det är färre ungdomar utan om fem år. Om man vill höja kvaliteten

skulle man kunna höja utbildningsnivån för fler. Man skulle också kunna ge fler äldre möjligheten om och om igen så att alla får bra kompetens. Vi ska nämligen konkurrera med hög kvalitet och hög kompetens, inte med låga löner.

Jag tycker att vi går åt fel håll.

Anf. 19 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Varför kom Keynes ur modet? Jo, det ska jag berätta. Det var på grund av den här typen av debatter. Keynes idé var att staten satsar resurser på till exempel utbildning och infrastruktur i lågkonjunktur; när konjunkturen vänder drar man tillbaka satsningarna.

Det är precis det som den här regeringen har försökt göra. Åren 2008–2009 gjorde vi en massiv satsning till exempel på 10 000 nya högskoleplatser. De var tillfälliga. De var till för att överbrygga den djupaste finanskrisen. Nu är den djupaste finanskrisen över, och då dras de platserna in. Det var det som var idén. Ni orkar inte stå för det utan skäller på mig för att den tillfälliga satsningen upphör. Det är det som har varit Sveriges problem i 80 år. Man vågar satsa i lågkonjunktur, men när konjunkturen vänder orkar man inte stå för de tuffa besluten. Då heter det att det är neddragningar och nedskärningar. Det var en tillfällig satsning.

De siffror som har angivits är riktiga. Det var 55 miljoner för högskolan i Dalarna, 32 miljoner för Blekinge och 45 för Jönköping. Det var den satsning som skedde för tre år sedan och som var tillfällig. Det var sagt från början. Det är ingen nedskärning som har bestämts nu, utan det var sagt från början att det skulle vara så här. Det gäller hela det svenska högskoleväsendet, inte bara era lärosäten. Ni orkar aldrig dra tillbaka de satsningar som görs i lågkonjunktur, därför fick Sverige enorma strukturella problem i ekonomin gång på gång. Det var sagt att satsningarna var tillfälliga för att överbrygga finanskrisen; det står vi för. Nu skäller ni på mig för det.

Det sker ytterligare några omfördelningar bland annat beroende på att lärosätena har blivit av med examensrätter och att vi bygger ut läkarutbildningen och sjuksköterskeutbildningen. Platserna till sjuksköterskeutbildningen är ännu inte fördelade. Inte ens jag vet hur de är fördelade, så jag förstår inte hur ni kan veta det. Vi måste öka antalet sjuksköterskeutbildningsplatser i Sverige. Det kan ske över hela landet. Många lärosäten har examensrätt för sjuksköterskor.

Någon nämnde att Socialdemokraterna vill att 50 procent ska gå på högskolan. När man läser er budgetmotion är det rena skämtet. Det krävs en ökning med 6 miljarder varje år från och med nu om man ska nå det målet 2020. Ni ökar med 800 miljoner. Det blir precis som på 90-talet då ni byggde ut antalet platser och skar ned på kvaliteten. Det finns inte tillstymmelse till finansiering av en sådan målsättning som ni beskriver i retoriken. Det är pinsamt att ni säger det. Det är så genant felräknat i er budgetmotion.

Om man jämför det faktiska antalet platser 2011 med vad ni föreslår för 2013 är även det en neddragning. Även ni föreslår en neddragning; den är visserligen mindre än regeringens, men även ni föreslår en neddragning i er budgetmotion jämfört med förra året. Den högstämda retoriken om att vi skär ned och att ni satsar är blaha blaha. Ni skär också ned. Läs er egen budgetmotion. Ni kan ju tycka att mer av de gemen-

samma resurserna skulle hamna på den egna högskolan på de andras bekostnad, men totalt sett skär även ni ned från 2011 till 2013.

Min grundläggande uppfattning är att det behövs högskoleutbildning på i princip alla de platser där vi i dag har högskoleutbildning. Det gäller alla de platser som har nämnts här. Det är inte nödvändigt att varje högskola är en egen myndighet, men det får högskolorna själva bestämma. Högskoleutbildningen i Kalmar fortsätter som förr trots att det är en del av Linnéuniversitetet. De ångrar inte sammanslagningen. Mittuniversitetet har utbildning på tre olika platser. Det är ingen katastrof. Man får avgöra det själv på lärosätena. Min bedömning är att av alla de skäl som ni har redovisat och som jag håller med om behövs högskoleutbildning på i stort sett alla de platser där vi i dag har högskoleutbildning för att utbilda sjuksköterskor, lärare, högskoleingenjörer och andra. De behöver utbildas på många platser i landet för att stimulera länets och regionens utveckling.

Anf. 20 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Jag känner inte igen mig i att lågkonjunkturen nu är över. Den slår fortfarande hårt i länen. Individ- och familjeomsorgen har ökat med 63 procent under alliansregeringens tid. Det är ganska mycket pengar som går dit. Arbetslösheten är väldigt hög.

Jag vill vädja till ministern att titta på den drivkraft som finns i de mindre forskarinstanserna. Där har man en lättillgänglighet och kan bedriva tillämpad forskning som är begriplig. Det är nära i mötena mellan forskare, industri och företag. Det som står för en del av tillväxten i landet är närheten till högskolan och forskningen som öppnar nya dörrar.

Om en högskola lyckas väl spiller det naturligtvis ut i samhället. Det skapas nya förväntningar och det blir ett nytt sug efter att få gå på högskola eller universitet. Vi har pratat mycket om högskolan, men det handlar inte bara om den lokala högskolan utan om att skapa ett intresse så att ungdomarna även söker till universitetet. Vi är inte på något sätt emot universitetet.

Jag vädjar till ministern att se att det finns kvalitet inom forskning och utbildning i de små högskolorna.

Anf. 21 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Den här regeringens allvarligaste misslyckande är att man totalt har misslyckats med jobben. Man talade om att man skulle åstadkomma full sysselsättning; man har åstadkommit högre arbetslöshet. Det är generande för dig, Jan Björklund, när du säger att ni drar ned på antalet högskoleplatser för att sysselsättningsfrågan är löst. Fråga 350 000 människor i vårt land, de 8 procent av befolkningen som står utan arbete, om de tycker att sysselsättningsfrågan är löst.

Jag upplever den moderatledda regeringens stora problem, nämligen att man skulle bli sams genom att fackmässigt indela politikområden. Någon håller på med utbildning, som Björklund, en annan med näringspolitik, och Borg håller i kassan. När socialdemokratin styrde detta land insåg vi att man måste samordna politikområden. När det handlade om att skapa jobb var det en treenighet, ekonomisk politik, näringspolitik och utbildningspolitik. Att vi har en utbildningsminister som inte förstår

ett sådant elementärt samband understryker summan av kraft i regeringens gemensamma misslyckande när det gäller jobben.

Din oförmögenhet att se ditt bidrag i jobbpolitiken medverkar till det katastrofala resultatet som ni har presterat på området. Regeringen har misslyckats med jobbpolitiken. Dessutom håller man på att skjuta högskolorna i sank. Det är ytterligt allvarligt.

Anf. 22 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Om Keynes hade fått vara med i detta läge tror jag att han hade förordat en satsning även nu.

Peter Persson berör sanningen. En arbetslöshet på 8 procent betyder inte att något är över eller att frågorna är lösta. Det fanns de som talade om att vi hade massarbetslöshet i detta land när vi hade en arbetslöshet på 4–5 procent. Vi har massarbetslöshet i dag. Oerhört stora grupper står utanför. Vi har ett ökat antal socialbidragstagare, och vi har en ungdomsarbetslöshet på rekordnivå i storleksordningen 25 procent. Då drar man ned och tycker att allt är över.

I vårt budgetalternativ har vi 8 700 fler platser i högskolan och 6 500 fler i yrkeshögskolan än vad regeringen har. Det är platser som behövs i dag och som inte behöver vara föremål för någon sorts konjunkturpolitik som Björklund talar om och som dessutom bygger på en felanalys av att krisen på något sätt är över. Vi har en arbetslöshet på 8 procent och en ungdomsarbetslöshet på 25 procent.

Sedan gjorde Björklund ett expertutlåtande om hur stor besparingen var på Högskolan Dalarna och sade att den var 55 miljoner.

Om jag har räknat rätt hade man 430 miljoner 2011 och 2015 blir det 364 miljoner. Det är alltså minus 66 miljoner kronor under den perioden. Det var alltså något värre.

Jag menar att det är en medveten politik som ni håller på med. Du har själv skrivit i en artikel i Dagens Nyheter att man ska slå samman och koncentrera och att det inte finns underlag. Det är klart att det är linjen, och det känner vi till. Jag tycker att det är lika bra att lägga korten på bordet i detta sammanhang. Här finns det en politisk skillnad som vi inte får ordning på med mindre än att det blir ett regimskifte.

Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (S):

Fru talman! Riksrevisionen säger i sin senaste rapport att det finns en stor risk att antalet studenter tenderar att leda till att man satsar på breda utbildningar. Det är de som går igenom som man också får pengar för.

Kullarna ökar nu – 2012, 2013 och 2014 – och då drar man ned på högskolan. Det är de kullar som går in i högskolan som ökar.

Arbetslösheten måste bekämpas. Låt vara att utbildning sker på distans och genom högskolan. Kanske blir det även en möjlighet att gå på universitet så småningom. Men utbildningssystemet måste vara steg på vägen. Om högskolan inte är lösningen förstår jag inte detta.

I går satt mina kamrater och jag med Svenskt Näringsliv, med handelskammaren och med Småföretagarna. De talade om matchning. Men det stämmer inte. Det matchar inte. De sade att de inte får tag på den arbetskraft som de behöver i Gävleborg. De undrade hur de ska lösa frågan med pensionsavgångar, vård, skola och omsorg, hur de ska få dit

folk och hur de ska klara generationsväxlingen om inte genom högskolan.

Vi måste ta oss ur den arbetslöshet som vi har i dag. Vi måste på något sätt se till att även de som kan erbjuda jobb kan få den kvalificerade arbetskraft som de behöver. Det kan vi få genom att vi har högskoleplatser. Det är oerhört viktigt för hela landet, inte bara för vissa delar. Man måste kunna leva överallt i vårt land. Det är helt nödvändigt.

Det är skogslänen som står för stora delar av exporten. Då måste vi också ha möjlighet att ha utbildningar även i län som ligger norr om Stockholm. Det är helt nödvändigt.

Anf. 24 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Återigen: Politik är att vilja. Vill man möta massarbetslösheten och se till att Sverige är på topp i den internationella knivskarpa konkurrensen kan man satsa på utbildning. Då kan man satsa mer, inte mindre. Då kan man se till att fler, en större andel, ungdomar och äldre får en högre utbildning i hela landet. Det är en viljesak, herr minister.

Jag skulle vilja ha svar på följande fråga: Är det rimligt att om man slår ihop forskningsanslagen från samtliga regionala högskolor får de bara 5 procent av det totala forskningsanslaget? Är det rimligt?

Min andra fråga var: Är regeringen överens?

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det är inte möjligt för mig att svara på frågorna från åtta debattörer. Men jag ska besvara Monica Greens fråga.

Det är korrekt att lejonparten, över 90 procent, av forskningsanslagen ligger på en mindre andel av lärosätena, och det är de riktigt stora universitetet. Det är samma andel som det var under Leif Pagrotskys och Thomas Östros tid som högskoleministrar. Det är rimligt. Varför är det rimligt? Jo, därför att dessa universitet har en annan roll än att i huvudsak bedriva utbildning. De är forskningsledande i Sverige. På några punkter är de forskningsledande i Europa och i världen. Jag tror till och med att den tjänstgörande talmannen är styrelseordförande i Karolinska Institutet.

Det är Sveriges ledande universitet. Om Socialdemokraternas linje är att slå sönder dessa forskningsuniversitet som är världsledande och Europaledande för att fördela resurserna, då kommer ni att få politisk strid. Det lovar jag. Vi hörde alla vad Monica Green sade, nämligen att det är detta som är ambitionen.

Ska Sverige vara ett land som konkurrerar i världsledande toppforskning, eller ska vi abdikera från det? Det är Chalmers tekniska högskola i Västsverige, Monica Green. Fråga dem – de finns på hemmaplan – om man ska ta några miljarder därifrån och lägga ut dem på lärosätena i övrigt och vad som då händer med världsledande forskning. Fråga Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm. Fråga Lunds universitet. Jag har just utsett Margot Wallström till styrelseordförande där. Fråga henne om man ska ta resurserna från Lunds universitet. Fråga Stockholms universitet, där Sten Heckscher är ordförande, om vi ska ta resurserna därifrån och lägga ut.

Detta är forskningsledande lärosäten och har varit det under lång tid. De finns på de internationella rankingslistorna och på de internationella topplistorna. Ska vi ta resurserna därifrån och sprida ut dem, då gör vi

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

9 § Svar på interpellation 2011/12:258 om svåra samhällsproblem till följd av dieselstölder

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Isak From har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med de dieselstölder som drabbar bland annat lantbruk, maskinentreprenörer och åkerinäring.

Dieselstölderna har ökat i omfattning de senaste åren. Enligt polisen är en starkt bidragande orsak att priset på diesel skjutit i höjden, vilket gör det mycket lönsamt att stjäla och sälja stulen diesel. Stölderna underlättas också av att stora mängder diesel ofta lämnas på platser utan vare sig tillsyn eller inhägnad. Men även där bränsletankar och fordon läses in förekommer stölder med alltmer sofistikerade metoder. Det här måste naturligtvis motverkas, inte minst för att värna små företag och andra som drabbas hårt.

Polisen bedriver ett aktivt arbete för att förhindra brottslighet inom transportsektorn. Ett exempel är EU-projektet Prevention of Cargo Crime där Polismyndigheten i Västra Götaland har varit pådrivande. Det arbetet har inneburit att alla delar inom transportnäringen samverkar bättre i det förebyggande arbetet mot stölder riktade mot godstrafik på väg. Även polisens och övriga myndigheters insatser inom ramen för mobiliseringen mot grov organiserad brottslighet träffar dieselstölderna eftersom de i många fall är en av flera inkomstkällor från kriminell verksamhet.

Utöver stölder av diesel har också smuggling förekommit i norra Sverige. Där har de fyra polismyndigheterna i Norrland haft ett framgångsrikt samarbete med såväl tullen och Skatteverket som sina motsvarigheter i Finland. Resultatet av denna satsning blev att 55 personer dömdes 2010, inte bara för införsel utan också för köp av illegalt införd diesel.

Men den kanske viktigaste åtgärden mot stölder och smuggling av diesel är att förmå människor att sluta köpa den illegalt. De som köper diesel till sitt arbetsfordon eller sin personbil av en privatperson måste förstå att de med stor säkerhet stöder den organiserade brottsligheten och samtidigt bidrar till stora förluster för lantbrukare, åkare och skogsentreprenörer.

En motåtgärd som Isak From nämner är färgning av diesel för att förebygga stölder och försvåra försäljning av stulen diesel. Därmed kan en eventuell köpare se att dieseln är stulen. Det ger också större möjligheter för polisen att uppdaga stulen diesel vid trafikkontroller genom att man tar prov på bränslet. Vad jag förstår har just färgning varit en framgångsrik metod på många håll i landet. Därutöver arbetar olika branschorganisationer med råd och rekommendationer kring uppställningsplatser, inhägnader med mera. Parallellt med rättsväsendets insatser för att bekämpa organiserad brottslighet är, tror jag, just den här typen av frivilliga brottsförebyggande åtgärder vad vi behöver se mer av.

Anf. 27 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret.

Jag har ställt interpellationen till justitieministern med utgångspunkt i bland annat information och mejl och utifrån besök i min valkrets framför allt från skogsnäringen. I alla fall under drygt ett års tid har jag blivit kontaktad. Man kan fundera över varför det tagit så lång tid att ställa interpellationen. Men när man följer detta upptäcker man att det inte är en liten fråga. Tvärtom är det en ganska stor fråga. I det avseendet tror jag att justitieministern och jag är ganska överens.

Vad ska vi då göra åt det här? Justitieministern nämner beträffande de eskalerande stölderna lite grann om orsakerna till att man haft ett framgångsrikt arbete med smuglingen. Sedan det blev en samordning mellan tullen, Skatteverket och polisen har en stor del av den illegala smuglingen framför allt från Finland – röd diesel – stoppats. Dieseln fördes långt ned i landet.

Man har nu dragit åt tumskrubarna. Jag tror att framför allt skattemyndighetens intåg på banan har gjort att det hela revisionsmässigt inte längre är möjligt. Marknaden har därför flyttat. I två år har man, skulle jag vilja säga, fullkomligt vandaliserat skogarna.

För någon vecka sedan var det ett inslag i Västerbottensnytt och i går i Nordnytt. Man hade tagit en dieseltjuv som hade stulit inte mindre än 17 000 liter diesel som han hade i sin lastbil. Polisen tog honom. Men vad händer? Jo, han tas in till förhör. Sedan släpps han. Han får behålla lastbilen och kan fortsätta med sin verksamhet. Det är klart att det inte sänder rätt signaler när det gäller vad som behöver åtgärdas.

Det är ganska bekymmersamt framför allt för skogsnäringen. Man kan ju vara på en skogsväg där det är kanske 10–15 mil till leveransstället. Ofta kör tankbilar ut och tankar. Men man opererar några dagar på en plats. Sedan flyttar skogsentreprenören till en annan plats och måste då skaffa sig bränsle. Annars får man inte verksamheten att fungera.

De i branschen säger själva att dieselstölderna kanske inte medför den största kostnaden, utan den största kostnaden är kanske den stillestånds-kostnad som entreprenören drabbas av genom samhällsbekymret här.

I interpellationen lyfter jag fram att det blivit bekymmersamt också för övriga. Det kan ju vara så att när chauffören kommer till den plogbil som ska ploga vägen är bilen utan diesel. Det har också varit incidenter med ambulanser. Det har varit bekymmersamt vid utryckning därför att vägen inte varit plogad eftersom den plogbil som skulle ploga var utan diesel. Då blir bekymret större än att det är fråga om en ”enkel” stöld.

Kanske vill justitieministern precisera sig lite grann. Jag tror att det behövs mer av samordnade åtgärder, framför allt med skattemyndigheten, för att få bukt med detta. Det här är nu ett bekymmer i hela landet.

Anf. 28 MONICA GREEN (S):

Fru talman! För några veckor sedan interPELLERADE jag Beatrice Ask om den olagliga trafik i Sverige som bara ökar, om chaufförer som tvingas till slavliknande förhållanden – som tvingas till F-skattsedel och som för en spottstyver tvingas jobba 40 timmar i veckan.

När jag i den debatten berättade för Beatrice Ask att sådant drar med sig andra brott hävdade Beatrice Ask att det inte finns några belägg för det. Ändå säger Beatrice Ask här i dag att dieselstölderna ökar. Är det

fortfarande så att det inte finns några belägg för ett samband med den enorma ökningen av oseriösa chaufförer som olagligt bedriver transporter i landet? Har Beatrice Ask någon åsikt om det? Jag möter väldigt många som tycker att det finns ett samband.

I lördags var jag på ett väldigt stort möte i Vara. Seriösa åkare träffades för att diskutera framtiden. De är mycket oroade inför framtiden. De anser sig bli utkonkurrerade av en oseriös bransch, av både svenska och utländska chaufförer som kör svart, olagligt.

På mötet kom ett exempel upp om en dieselsug, ett instrument med vilket man kan knycka diesel. Det är tydligen inte så att man kan stoppa den som åker omkring med en sådan dieselsug. Jag fick en fråga på det här mötet. Ungdomar kan ibland bli stoppade och ska då förklara varför de har en koföt i bagageluckan. Har man ett relevant svar är det relevant att ha med kofoten. Om inte kan det vara fråga om förberedande av brott.

De jag i lördags träffade på mötet i Vara undrade om det inte går att ställa samma typ av frågor till dem som åker omkring med en dieselsug: Är det relevant? Till vad ska du ha dieselsugen? Kan det vara ett förberedande av brott? Jag vet inte om det går. Jag fick i alla fall en fråga om det. Det skulle vara intressant att veta om det går att göra på nämnda sätt.

Jag hör att fler och fler är oroade över att både dieselstölderna och andra brott ökar – över att smuggelspriten ökar och över att spritförsäljning till ungdomar ökar där chaufförer ställer upp sina långtradare. Det kan vara ganska öppet utanför köpcentrum. Många sätter detta i samband med den olagliga trafiken.

Har Beatrice Ask ändrat uppfattning sedan interpellationen för några veckor sedan?

Anf. 29 PER SVEDBERG (S):

Fru talman! När jag såg att Isak From hade ställt den här interpellationen tänkte jag att den gäller något som rör också mitt hemlän. Jag har själv tidigare varit verksam i skogsentreprenörsbranschen och haft kontakter.

Vi kan backa bandet säg tio år. Då handlade det om att man slangade kanske 20 eller 30 liter bränsle. Dessutom stal man radion i traktorn, väghyveln eller vad det nu var. Mer än så var det inte. Stilleståndet blev då inte så långvarigt. Numera är det tomt i tanken, men man tar inget annat än dieseln.

Jag vet att du också kommer från inlandet, justitieministern, och du vet hur geografin ser ut. Det är väldigt svårt att ha någon typ av bevakning eller övervakning som är värd namnet och som skulle kunna funka. Där nämner dock Monica Green en detalj som är lite intressant. Ryktet har nått mig att det faktiskt finns de som kör med pickups lika entreprenörernas fordon, fast man kör omvänt – man suger ur och fyller i sin tank bakpå flaket i stället för att som entreprenören ta med sig diesel ut till fordonet.

Kanske är detta något man måste se över. Hur ska man lösa det? Kan man hitta någon infallsvinkel som skulle göra det möjligt att förhindra och begränsa detta? Dieselstölden i sig är inte det stora problemet, utan problemet är de långa stilleståndstiderna. Jag tror att ministern är väl medveten om timkostnaden på en skogsmaskin eller ett entreprenörsfor-

don som huserar ute i skogen. Det är rätt dyrt. Jag tror alltså att branschen faktiskt längtar efter att få höra hur ministern tänker i dessa frågor.

Ponera att dieselpriiset är uppe i 18 kronor till semestern – förmodligen kommer det att bli ännu mer lukrativt att handla med diesel. Någonstans finns här en svart marknad som måste begränsas. Det är en jätteallvarlig fråga för främst Norrlands inland, skulle jag vilja påstå. Det är nämligen där det är som enklast.

Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Detta är inget nytt problem; jag tyckte att Per Svedberg tydliggjorde det. Det har funnits under många år. Det ändrar karaktär mellan varven, och det är och har varit ett stort bekymmer framför allt uppe i Norrlandslänen eftersom det där är stora avstånd, lite trafik och få ögon som ser. Det är faktiskt ett stort problem med de uppställningsplatser som finns och som många gånger är obebakade. Det är lätt att komma till och arbeta i lugn och ro, vilket har utnyttjats. Förmodligen har kunskapen och tekniken utvecklats därför att man har fått göra detta i fred.

Jag tror att det är viktigt att understryka att vi inte kommer till rätta med detta med mindre än ett samarbete mellan olika myndigheter som polis, tull och Skatteverket men också med branschen. Man måste nämligen komma åt de olika delarna i det som gör kriminaliteten möjlig. Då är det så att den typ av förebyggande åtgärder man försöker diskutera sig fram till är bra. Det exempel med färgning av bränsle som interpellanten tog upp är också en sak man testat. Det är otroligt viktigt att det sker.

Sedan är det så att det i hög utsträckning också är en koppling till den organiserade brottsligheten, och där har den nationella mobiliseringen mot organiserad brottslighet med gemensamma underrättelsecentrum och ett fokuserat arbete gett en hel del lagföring på detta område. Det är dock alldeles uppenbart att det är så lukrativt att det behövs ytterligare åtgärder och insatser. Låt mig då nämna att vi har dels ett mängdbrottsuppdrag, dels ett uppdrag där man tittar på livsstilskriminella. Även om vi har fått denna typ av dieselsugar finns det nämligen fortfarande de som använder tämligen enkla hävets för att ha mindre kvantiteter.

Till skillnad från branschen, om nu branschen tycker det, tycker jag att detta är ett problem i sig. Man ska nämligen inte stjäla bränsle, vare sig 20 liter eller 2 000 liter, utan detta är ett problem. Det är dock helt omöjligt att klara det enbart med polisiära metoder. Däremot tror jag att man kan komma fram till bra verktyg i det samarbete som finns och som har drivits på bland annat av Västra Götalands-polisen för att få transportnäringsen och polisen att hitta gemensamma förhållningssätt och åtgärder.

Sedan har jag ett gammalt favoritexempel som jag tyckte var väldigt bra. Jag vet inte och har inte lyckats ta reda på om det fungerar fortfarande, men Norrlandsåakarna hade under en tid en sms-kedja kopplad till polisen. När man var ute på vägarna kunde polisen skicka ut att de letade efter ett fordon. Alternativt kunde man direkt, om man såg något man tyckte var märkligt när man låg och körde på nätterna, snabbt till alla och till polisen sms:a vad man hade sett. Det var lite bra, för det blev väldigt många fler som var ute och såg på de timmar och i de sammanhang då det kanske inte rör sig så många. Ligger man och drar efter vägarna åker man ju ibland också förbi uppställningsplatser och kan se dem.

Jag har alltså inget enkelt svar på denna fråga.

Monica Green försöker göra ett eget referat av en tidigare interpellationsdebatt. Nu diskuterar vi dieselstölderna, och de har ökat. Däremot är det inte så att vi i den interpellationsdebatten nödvändigtvis diskuterade ”olaglig trafik”, för att använda Monica Greens ord. Vad vi diskuterade var utländska förare och andra förare som inte håller sig till de regler som gäller för åkerier och transportföretag. Det är ett stort bekymmer som vi diskuterade i det sammanhanget. Det är klart att en del kan ha med dieselstölder att göra också, men jag tror att det är bra att diskutera just detta problem i det här sammanhanget.

Anf. 31 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, justitieministern! Tack också Monica Green och Per Svedberg för viktiga inlägg i debatten!

Jag vill hålla med Monica Green. Det finns en koppling till den maffiaverksamhet som faktiskt skapar denna olagliga marknad. När det handlar om dessa stora mängder – någon lyfte fram att det hade stulits 300 000 liter i Norrbotten – ska det nämligen levereras på något sätt. Det är inte så att det är lille Kalle som åker och tankar sin epatraktor med det där, utan det är någon annan som behöver dessa stora mängder. Branscherna tror att det är organiserat, och jag är beredd att hålla med dem.

Det finns tidigare erfarenheter av färgad diesel, och jag vill fråga justitieministern vilka verktyg polisen har för att ta prover. Tidigare var nämligen lågskattad diesel grön. Jag vet inte om den fortfarande är det, men däremot finns det fortfarande finsk diesel som man får köra på. Om man har varit inne och tankat som privatperson kan man ha det i tanken. Det finns i vissa fall blå diesel – skogsnäringen har provat att färga sin diesel så – men för att få utfall på detta krävs faktiskt att man blir stoppad och att polismyndigheterna har en gemensam strategi för detta.

Jag tror alltså att jag vill att justitieministern svarar lite grann på frågan vad polismyndigheterna har för förutsättningar att klara sitt uppdrag.

Vi har varit inne lite grann på en annan bransch. LRF är också hårt drabbade. Jordbrukarna är ofta även små skogsbrukare. De har nu lyft fram att de vill ha kamerabevakning även utanför inhägnat område. Man har mycket verksamhet och känner att det kommer att bli omöjligt att inhägna all verksamhet. I dagsläget är det nämligen så att du måste ha en tydlig inhägnad för att kunna kameraövervaka. Är detta någonting justitieministern funderar på eller vill kommentera?

Justitieministern tog upp sms-kedjan. Ja, den har nog fungerat och fungerar kanske fortfarande, men det blir lite absurt när man har rapporterat in och polisen faktiskt har varit ute och knipit en tjuv. Det tar någon timme, sedan är han ute på vägen igen. Det känns alltså lite jobbigt att orka hålla i gång sms-kedjan. I varje fall skogsmaskinföretagarna säger ju att de vet vilka dessa personer är, och de har talat om det för polisen. Vi har dock allemansrätt i det här landet, och du kan egentligen vistas överallt i skog och mark. Du kan i princip stå bredvid färdartanen och titta på den, men du är ju inte en tjuv förrän du har tagit ur den. Detta handlar också lite grann om förutsättningarna.

Sedan upplever jag inte att justitieministern svarar på de frågor jag ställde i interpellationen. När det blir så allvarliga samhällsbekymmer att

det faktiskt blir kraftiga fördyringar på vägprojekt och så vidare blir det bekymmersamt när åkare som utför viktiga samhällstjänster som plogning kommer till sin bil och bilen är tom. Det får konsekvenser; ambulansen kanske inte kan rycka ut. Jag skulle alltså vilja ha lite tydligare svar, tack!

Anf. 32 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag fick faktiskt svar på den ena frågan, nämligen att Beatrice Ask inte ser någon koppling mellan den ökade olagliga trafiken och de ökade dieselstölderna. Beatrice Ask tyckte inte ens att vi borde prata om detta samtidigt, utan vi skulle hålla isär detta. Det finns många som tycker precis tvärtom – man ser verkligen kopplingen.

Den andra frågan fick jag däremot inte svar på. Det gällde det här med att åka omkring med en dieselslang, en dieselsug. Skulle det kunna vara förberedande av brott om man inte kan förklara vad man ska använda den till?

Anf. 33 PER SVEDBERG (S):

Fru talman! Jag noterar att ministern faktiskt har lite koll på läget vad gäller branschen och bekymren där, och det uppskattas. Det innebär att det på något sätt förpliktar att också ta tag i problemen.

Det belyses att man ska samordna och föra samman olika grenar för att få ut bästa effekt – ja, det är givet. Men jag tror att branschen nog väntar med spänning, så det vore väldigt önskvärt om ministern kunde vara lite skyndsam med att lyfta ärendet på rätt nivå.

Som sagt: Det rinner bort gigantiska summor för entreprenörer i ståtid, och någon måste ju betala alltihop. När det gäller stora vägprojekt är det i slutänden oftast vi skattebetalare som blir drabbade.

Det känns som att ministern är på banan, vilket uppskattas. Jag är glad att hon har koll på att landet ser ut som det gör, och det är där det är eländig terräng som vi har de största bekymren.

Jag hoppas att ministern tar frågan på allvar.

Anf. 34 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag ska försöka koncentrera mig till de frågor som har tagits upp.

Först och främst vad gäller utrustning, färgad diesel och annat, har vissa polismyndigheter nödvändig utrustning, men det gäller inte alla. Möjligen borde fler skaffa sig sådan utrustning. Men det ligger i sakens natur att polisen själv förfogar över vilken utrustning man köper. Då tror jag att det samarbete som finns i Nordsam men också det samarbete som drivs på av Västra Götaland är oerhört centralt för att se till att de olika aktörerna har rätt utrustning. Där finns det mer att göra.

Att det finns en koppling mellan dieselstölder och organiserad brottslighet är alldeles uppenbart. Så mycket pengar som det är i den här branschen är det klart att det är organiserat. Det förstår ju vem som helst när det stjäls hur många tusen liter som helst gång efter gång. Just därför är regeringens mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten viktig och verksam. En rad olika myndigheter, polisresurser och annat fokuserar på adekvata problem. Det är också i det sammanhanget som man har gjort en del tillslag och faktiskt lyckats lagföra en del av kriminali-

teten och också skaffat sig ganska god kunskap om hur den ser ut. Men kriminaliteten ändrar sig ju hela tiden.

Får polisen fråga, om man har en dieselsug med sig, om det är lämpligt eller inte? Det är lite svårt att säga, därför att om det är förberedelse till brott eller inte beror på situationen, och då är det olika faktorer som spelar in. Men i sak är det ingen skillnad mellan en kofot och en dieselsug, utan det beror på sammanhanget. Polisen har naturligtvis möjligheter att ställa frågor om man misstänker att något inte står rätt till. Så är det.

Problemet vi har i det här sammanhanget är att polisen inte är där när detta inträffar, därför att det ibland inträffar på platser och vid tider då det inte rör sig särskilt många. Det ligger i sakens natur. Därför krävs det ett målmedvetet och strukturerat arbete för att komma till rätta med detta.

Branschen väntar, säger Per Svedberg. Ja, väntar och väntar. Det pågår ett intensivt samarbete. Det är inte för så många veckor sedan som jag träffade ett par hundra personer från åkerinäring och annat tillsammans med poliser från flera myndigheter för att diskutera just godstransporter och de problem som finns på väg, så nog lyssnar vi på dem. Och det finns ett samarbete, men det finns alltid mer att göra.

Just de specifika Norrlandsproblemen ser jag väldigt allvarligt på, därför att det här är till stort men för den företagsamhet som är viktig däruppe, och det måste man ta på allvar. Då tror jag att man måste vara kreativ och hitta lite olika vägar, och det får man mer av när man samverkar mellan myndigheterna och branschen direkt. Det arbetet är i gång, och jag kommer naturligtvis att se till att vi fortsätter att driva på i det arbetet. Det tycker jag är alldeles självklart.

Det här är något som vi tar på stort allvar. Däremot finns det ingen quick fix, därför att det här är en verksamhet som utvecklas. Man ska inte heller göra sig lustig över hur detta har utvecklats bara för att någon ledamot har varit på ett besök.

Vi har både småtjuvar och organiserad kriminalitet. För mig som justitieminister är det viktigt att vi arbetar på alla nivåer, och man måste ha lite olika infallsvinklar på brottsbekämpningen beroende på vilken del det handlar om. För till exempel ett litet lantbruk, en småföretagare, kan också en liten stöld vara nog så allvarlig och ställa till med nog så många problem. Vi får inte glömma bort det när vi pratar om de här stora ärendena, för då kommer vi att hamna snett.

Anf. 35 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaren.

Om man läser medierna i dag ser man att justitieministern är en av de mer produktiva borgerliga ministrarna, så jag förväntar mig kanske att det kommer lite grann mer. Det behövs ju en ordentlig samordning med framför allt Skatteverket, så i sitt sista inlägg kanske justitieministern vill ta upp hur hon för diskussionerna med Finansdepartementet och finansministern.

Det är klart att för de stora banditerna är Skatteverket väl så skrämmande som polisen. De små företagen är viktiga, för det kan bli väldigt kostsamt och jättejobbigt för en småföretagare, framför allt om det blir stora stilleståndskostnader. För en liten skogsentreprenör som blir stående en måndagsmorgon kan det handla om 15 000–20 000 kronor i

timmen. Om han blir stående en längre tid och inte kommer i gång kan han dessutom själv åka på vite. Det är det som det handlar om.

Jag delar justitieministerns syn att det här är viktiga frågor, framför allt för företagsamheten. Vi har nu situationen att företagsamheten går ned, och vi vill ju bägge två att det ska gå i motsatt riktning. Då är det här en del som det är viktigt att ta tag i, så att man känner att det är möjligt att orka driva företag i Sverige, i hela landet.

Så, lite klargöranden. Tack så mycket i övrigt för en bra debatt!

Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Hur ska jag diskutera det här med finansministern? Finansministern är rätt glad över det arbete som vi bedriver inom rättsväsendets myndigheter. Bara den nationella mobiliseringen mot grov organiserad brottslighet beräknas ha tagit tillbaka över 2 ½ miljard till statskassan sedan vi startade. Och det ökar hela tiden, ju duktigare vi blir på att komma åt spindlarna i nätet som är organisatörer av den här typen av vinstgivande kriminalitet, som också dieselstölder kan vara ett utslag av.

Samarbetet mellan våra åtta regionala underrättelsecentrum, operativa rådet och annat innefattar även skattemyndigheten, Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter. Faktum är att det här arbetet var lite unikt när vi startade, därför att vi började med att försäkra oss om att vi hade de olika statsråden med. De sade också att det var bra om alla myndigheterna samverkade på det här sättet under ledning av polisen. Nu har vi ett sådant samarbete, så jag tror inte att det är några problem med finansministern.

Däremot behöver vi jobba vidare på att säkerställa att vi blir duktigare när det gäller ekonomisk brottslighet, penningtvätt och annat. Och vi levererar lagförslag och jobbar med utredningar som syftar till att vi ska bli effektivare i den här delen.

När det gäller dieselstölder, om jag får hålla mig lite till det, måste vi också jobba på markplanet för att försvåra den här typen av kriminalitet på ort och ställe, för det är ändå där det börjar.

Tack så mycket för debatten! Vi kommer säkert, tyvärr, att få anledning att återkomma till den.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:270 om föräldraskapspresumtion vid assisterad befruktning

Anf. 37 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa att samma villkor kring juridiskt föräldraskap ska gälla för samkönade och olikkönade par vid assisterad befruktning. Hon har också frågat hur tidsplanen för mitt arbete med denna fråga ser ut och när riksdagen får möjlighet att fatta beslut i frågan.

Sedan den 1 juli 2005 får assisterad befruktning med donerade spermier utföras i svensk sjukvård beträffande en kvinna som är registrerad partner eller sambo med en annan kvinna. Numera gäller detta även om

kvinnorna är gifta. Måkan, partnern eller sambon anses som förälder till det barn som föds, förutsatt att hon har samtyckt till behandlingen och att det är sannolikt att barnet har avlats genom den. Föräldraskapet kan fastställas på ett enkelt sätt genom bara en bekräftelse.

Genom den möjlighet som alltså ganska nyligen införts är kvinnor som vill bilda familj och gemensamt ta hand om ett barn inte längre hänvisade till utländsk sjukvård eller insemination i egen regi. Det går alltså att få det utfört i svensk sjukvård och då också bli rättslig förälder till barnet.

Det går nog att förbättra och förenkla lagstiftningen ytterligare när det gäller föräldraskap vid assisterad befruktning inom ramen för svensk sjukvård. När det gäller föräldraskap vid assisterad befruktning utanför svensk sjukvård är det däremot inte lika enkelt. Liksom annars är det viktigt att det finns ett tydligt barnperspektiv. Reglerna måste utformas så att barnets intressen tillgodoses på bästa sätt.

En viktig aspekt när det gäller användningen av ägg och spermier från andra än de blivande föräldrarna är barnets rätt att få veta sitt ursprung. Denna rättighet för barnet är ett skäl till att regleringen av en kvinnas föräldraskap vid assisterad befruktning bara gäller befruktning inom ramen för svensk sjukvård. I många länder är assisterad befruktning nämligen inte reglerad på samma sätt som i Sverige, och det kan vara svårt eller omöjligt att få reda på vem som är biologisk far.

Vid insemination i egen regi kan det vara så att spermagivaren är en god vän eller annan bekant till modern, och avsikten kan vara att han ska ta ett föräldraansvar. Det förekommer också att ett homosexuellt par väljer att ta ett ansvar tillsammans med ett annat homosexuellt par. Om det skulle gälla en föräldraskapspresumtion för den kvinna som är gift med modern skulle det i sådana här fall bli svårare för homosexuella män att bli rättsliga fäder. Mannen skulle vara beroende av att den kvinna som presumeras vara mor till barnet avsäger sig föräldraskapet.

Det är inte givet hur lagstiftningen bör utformas. Vid remissbehandlingen av den gjorda utredningen fanns det många synpunkter på förslagen. Frågorna kräver alltså ytterligare överväganden. Jag kan därför inte säga när det är möjligt att lämna något förslag till riksdagen.

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Bakgrunden till denna debatt är den utredning från 2007 som kom fram till slutsatsen att man skulle införa föräldraskapspresumtion. Anledningen var att man ville ha samma villkor för barn till samkönade par som till olikkönade par. Det är ju samma process som familjerna genomgår. Det är en assisterad befruktning. Paret kan inte bli gravida tillsammans, varken det heterosexuella eller det homosexuella paret. Därför tyckte utredaren att samma villkor borde gälla för barnets bästa.

Vi har fått möjlighet till assisterad befruktning inom svensk vård, vilket är ett positivt steg. Där går det att lösa smidigt genom att medmaman, alltså den kvinna som inte är biologisk förälder till barnet, bekräftar att hon kommer att bli juridisk förälder till barnet.

Problemet är de som fixar det på egen hand, som antingen inseminerar sig i egen regi med en bekant man eller åker utomlands, till exempel till Danmark, och får det gjort. Orsakerna till att människor väljer den lösningen är olika, men när det gäller dem som åker utomlands är orsa-

ken ofta att väntetiderna i Sverige kan vara långa. Det är olika i olika landsting, men väntetiden kan vara lång. En del samkönade par känner sig också diskriminerade i en del landsting.

Den andra varianten är att välja en man i bekantskapskretsen. Ofta gör man det för att man vill att denne man ska ta en aktiv del i barnets liv men inte nödvändigtvis som rättslig förälder. Många män vill inte heller det.

Ministern har en relevant invändning när det gäller de fall där mannen vill utöva ett aktivt föräldraskap. Det kan mycket väl vara en homosexuell man som har små möjligheter att bli biologisk och rättslig förälder på andra sätt.

En eventuell konflikt mellan det samkönade paret och den man som är biologisk pappa till barnet skulle kunna lösas i samband med att man efterforskar vem som är den biologiska pappan. Det måste ändå göras. Reglerna i svensk lagstiftning är nämligen väldigt tydliga här. Alla barn har rätt att få veta sitt genetiska ursprung.

När man genomgår en assisterad befruktning på ett svenskt sjukhus ingår detta. Vi har inga anonyma donatorer i Sverige, utan alla barn har när de blir myndiga rätt att få veta vem den biologiska fadern är och sitt genetiska ursprung. Det har föräldrarna en skyldighet att berätta för barnen.

Det handlar inte om att utestänga barnet från kunskap om sitt genetiska ursprung, utan tvärtom föreslog utredningen att barnets rättighet att få veta det skulle stärkas.

Man måste noga skilja på det rättsliga föräldraskapet och det genetiska ursprunget. Detsamma gäller för olikkönade, alltså heterosexuella, par. Även om barnen har en pappa som är rättslig förälder har de rätt att få veta sitt biologiska ursprung, alltså vem som genetiskt är pappa.

Lösningen på problemet är att man helt enkelt frågar den som är pappa om han vill utöva sitt föräldraskap. Vill han inte det borde medmaman i det samkönade paret automatiskt bli juridisk förälder.

Anf. 39 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! I utredningens betänkande föreslås mycket riktigt att bestämmelserna om föräldraskap för en kvinna i ett samkönat par ska utvidgas till att gälla även vid assisterad befruktning utanför svensk sjukvård så att faderskap inte ska fastställas heller i detta fall. Om modern är gift eller registrerad partner med en kvinna föreslås att den kvinnan automatiskt ska anses vara barnets förälder.

Detta har varit ute på remiss, och vi har fått många synpunkter. Många av remissyttrandena är positiva. Flera, till exempel Hovrätten över Skåne och Blekinge, Falu tingsrätt, Socialstyrelsen och Uppsala universitet anser dock att frågorna måste utredas i ett större perspektiv och att betänkandet inte tillräckligt har analyserat problematiken. Flera avstyrker också att förslagen ska gälla insemination i egen regi eftersom det kan innebära att homosexuella män fråntas sitt faderskap. Även barnperspektivet ifrågasätts av exempelvis Barnombudsmannen och Socialstyrelsen. Det finns alltså olika ingångar, vilket visar att detta inte är helt enkelt.

Det är riktigt som Hillevi Larsson påpekar att många vänder sig till sjukvården utomlands för att väntetiden för att få tillgång till denna be-

handling i svensk sjukvård är lång på en del håll. Det är ett bekymmer. Jag tror att man måste fundera över de praktiska möjligheterna att verkligen få tillgång till assisterad befruktning i den svenska sjukvården. Dessa möjligheter torde kunna förbättras.

Det finns sedan 2006 möjlighet också för privata vårdgivare att erbjuda assisterad befruktning. Man kan fråga sig varför det inte sker.

Det finns alltså en del öppningar, men det finns säkert en hel del att göra i den delen.

Det är en trygghet att vi med den svenska sjukvården tydligt kan säkerställa att barnet får veta vem som är biologisk far. Det blir dock mer problematiskt när vi kommer utomlands, för där är det inte så lätt att reda ut detta. Det är inte heller så lätt när det gäller i egen regi.

Man kan tänka att det är enkelt, att de inblandade får komma kom överens om hur det ska vara. Om människor hade vett att vara så enkla att de fattade rationella beslut vore det bra, men det händer att människor talas vid och kommer överens men blir osams och att någon inte vill vara förälder längre och inte är förälder och så vidare. Därför är det viktigt att reglerna är handfasta och tydliga.

Då är frågan om vem som är rättslig förälder minst lika viktig som vem som är biologisk förälder. Är man en gång rättslig förälder ska det vara svårt att avträda och frånträda detta.

Det är skälet till att jag tycker att den här utredningen måste göras grundligt och noggrant. Man måste säkerställa att den som tar på sig ett föräldraskap faktiskt också *är* förälder. Jag är inte heller benägen att tycka att det är så enkelt att genom en föräldrapresumtion i vissa av de här familjekonstellationerna automatiskt ta ifrån en homosexuell man möjligheten att vara förälder. Det gäller nog att bygga på frivillighet och att man faktiskt bestämmer sig. Det tror jag är ganska klokt.

Det återstår ganska mycket arbete för att kunna reda ut det här, och jag är inte obekant med att det här diskuteras också här i riksdagen och att det finns en vilja i socialutskottet och andra delar av riksdagen att driva på i frågan.

Samtidigt har jag också förstått att det finns ganska många synpunkter på att det inte måste ske genom att man tar fram underlag i de frågor som berättigat har ställts av flera remissinstanser. Det är ett arbete som vi driver på departementet.

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag blir inte riktigt klar över om det här kommer att leda till någonting eller om det inte kommer att göra det. Den här utredningen presenterades redan 2007, så regeringen har haft rätt många år på sig att bereda det hela och även ta hänsyn till vad remissinstanserna tycker.

Man måste bestämma sig för om det här är värt att gå vidare med. Det är möjligt att man kanske slutar i ett annat förslag än det utredningen kom fram till grundat på remissinstanserna eller ytterligare utredningar inom regeringen, men man måste i alla fall bestämma sig för om det är värt att gå vidare med arbetet eller om det inte är det.

Här får jag lite dubbla signaler i svaret från regeringen. Å ena sidan säger man att frågan bereds vidare för att det är svåra ställningstaganden, och det kan jag hålla med om. Å andra sidan reser man problemställningar kring varför det inte går att genomföra förslaget.

Det är klart att det inte är lätta frågor, men vi har ett problem i dag, och det är att väldigt många barn också drabbas av det här då det påverkar hela familjen. Man har ett nyfött barn i familjen, och i stället för att föräldrarna ägnar den första tiden åt att knyta an till barnet går mycket tid, energi och oro åt till en adoptionsprocess som i många fall inte hade varit nödvändig.

Skillnaden är att för ett olikkönat par, alltså ett heterosexuellt par, är det självklart att pappan i familjen ska bli rättslig förälder till barnet även när det har blivit till med assisterad befruktning. Men är det ett samkönat par är det plötsligt inte alls självklart även när man vet att det inte finns någon som kan utöva aktivt föräldraskap som pappa.

Man kan dela upp detta i två delar. Den ena delen handlar om assisterad befruktning i andra länder. Där tycker jag att det borde räcka att man visar att det har skett en befruktning i ett annat land för att den andra parten, alltså medmamman, skulle kunna bli rättslig förälder för barnet utan en onödig adoptionsprocess. Det är nämligen på samma sätt i andra länder som i Sverige att spermadonatorer avsäger sig föräldraskapet. Oavsett om de är anonyma eller inte ligger det i själva grejen med att donera sperma att man inte kommer att bli rättslig förälder.

I de fallen tycker jag att det mer handlar om att visa på att det har skett assisterad befruktning i något av våra grannländer. Och utredningen, även om man kan ha synpunkter på resultatet, är ju väl genomarbetad. Det finns förslag där som täcker upp för att man ska kunna säkerställa det genetiska ursprunget för barnet.

Sedan är det självklart ett dilemma att man till exempel i Danmark tillåter anonyma donatorer. Det är ingenting som vi kan göra någonting åt, men man försöker i alla fall så långt det går att hitta den som är genetisk fader till barnet. I de fallen tycker jag att man skulle kunna ge föräldraskapet direkt till medmamman efter barnets födelse när det är fastlagt utom allt tvivel att barnet har tillkommit genom assisterad befruktning på ett utländskt sjukhus.

Den andra delen handlar om befruktning i egen regi. I de fallen är det lite mer komplicerat, men jag tror att en modell som skulle kunna komma till rätta med problemet att mannen i fallet inte har något inflytande är att man helt enkelt i samband med att man fastställer vem som är fader till barnet, och det måste man göra i vilket fall som helst, frågar honom om han vill utöva ett rättsligt föräldraskap eller inte. Säger han då nej borde det rättsliga föräldraskapet automatiskt gå till medmamman, men så är inte fallet i dag. I stället blir det en uppslitande adoptionsprocess även där.

Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tror att jag ska avstå från att ta olika exempel och säga att det finns enkla lösningar på dem, för jag tycker att exempelgivningen visar att detta är ganska problematiskt.

Jag ska börja med att svara på frågan om det kommer att leda någon vart. Det vi nu gör är att samla in mer underlag för att försöka se hur man på olika sätt skulle kunna lösa de olika delfrågor som finns. Sedan tycker jag att det här är en fråga som måste hållas ihop någorlunda när det gäller föräldraskap vid assisterad befruktning av olika slag och hur föräldra-

skapet ser ut i olika familjekonstellationer så att man får en någorlunda enhetlighet.

Jag tycker att principen om att man ska få veta vem som är ens biologiska förälder är viktig som en grundförutsättning. Sedan måste man också se till att man inte krånglar till det i andra ändar och ställer till det hela.

Man kan tycka att adoption kan vara en besvärlig lösning, men det är inte helt enkelt heller att i en praktisk situation ställa en biologisk pappa inför frågan: Vill du vara pappa eller inte? Det kan vara en svår fråga att ta ställning till, för svarar man nej räknas man inte längre. Man kanske har ställt upp därför att man ville vara förälder, och sedan har parterna blivit osams. Det tenderar till att kunna bli ganska många olika konflikter. Det är det här vi måste gå igenom och skaffa oss underlag för att hitta principer för.

En intressant fråga är naturligtvis om en man som ett par har valt ut skulle kunna vara spermadonator men fortfarande inom ramen för svensk vård för att hålla sig till reglerna. Vi försöker inte att se de här olika exemplen som jag drar som hinder för att hitta en lösning, men det är adekvata frågeställningar som man måste hantera.

Vi söker naturligtvis efter lösningar som kan vara rimliga utifrån ett tydligt barnperspektiv men också utifrån att säkerställa att vi ska ha en trygghet för barnen och för familjerna. Det är olyckligt som det är för en del familjer i dag att barnet bara har en förälder, och där står man. Inte helt ovanligt är det heller att man blir ensam med barnet och så finns det ingen medförälder kvar. Det är en olycklig situation som beror på att det här inte är löst.

Det här är en verksamhet som har ökat de senaste åren, kan man se. Det tar lite tid innan vi får reglerna på plats, men vi arbetar med dem.

Anf. 42 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det gör mig glad att höra att regeringen ser problemen med dagens situation. Det är lätt att måla upp problem kring hur det skulle bli om man genomför utredningens förslag eller åtminstone tar hänsyn till förslagen när man jobbar fram ett förslag hos regeringen. Det är inte oproblemiskt vare sig för de här barnen eller för deras föräldrar.

I de allra flesta fallen är det uppgjort från början att det är de två kvinnorna som bor tillsammans och har ett förhållande som kommer att vara mammor och juridiska föräldrar till barnet. Det är uppenbart för dem själva, men däremot är det inte uppenbart för myndigheterna. I de allra flesta fallen är den genetiska fadern ute ur bilden från början, det finns alltså ingen annan som är beredd att utöva ett aktivt föräldraskap. Är man spermadonator avsäger man sig ju den möjligheten redan från start. Även vid befruktningar i egen regi är det ofta vänner som hjälper till – man är kompis till paret och gör dem en tjänst. Man kan tänka sig att ingå i barnets nätverk men därmed inte sagt att man vill bli juridisk förälder.

Jag tror att det är viktigt att man går vidare med det här inte bara för de här kvinnornas skull som drabbas hårt av den här onödiga adoptionsprocessen och oron, utan även för barnen. Det kan ju hända någonting med den biologiska mamman. Det kan hända någonting under förlossningen eller precis efter förlossningen. Vad händer då med barnet? Det

finns en rättslig osäkerhet. Det gäller även juridiska frågor kring föräldraskapet, liksom arvsfrågor, till exempel om den andra kvinnan skulle avlida.

Det är stora och viktiga frågor och det gäller att hitta en lösning på de problem som finns. Jag tror att det är fullt möjligt med utgångspunkt i utredningen att man kan lösa de problem som uppstår på vägen.

Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag har försökt förklara att vi arbetar mycket seriöst med dessa frågor på Justitiedepartementet. Vi ser både problem och möjligheter. Det finns många frågor som vi behöver arbeta med. Det ingångsvärde vi har är naturligtvis att se hur vi stärker möjligheterna inom svensk sjukvård när det gäller att säkerställa att man kan få hjälp med assisterad befruktning.

Beträffande om den biologiske fadern vill vara förälder eller inte ställs sådana frågor redan i dag i samband med adoptionsprocessen. Det är alltså inte något nytt. När vi tittar på det hela ser vi att det inte är helt ovanligt att man som vän ställer upp. I många fall har man också tänkt sig ett föräldraskap där man i någon mening delar ansvaret för barnet. Ibland vill man ha en rättslig förälder i varje konstellation. Det finns lite olika lösningar.

Vi måste inse att människor väljer olika lösningar och samtidigt se till att vi säkerställer en ordning som, vad gäller barnets trygghet, är rimlig samt att föräldrar ska ha möjlighet att ta sitt ansvar. Om man slarvar med dessa frågor är det lätt hänt att barnet blir något som far emellan föräldrarna och vi ökar otryggheten. Dessutom måste vi vara säkra på att medmamman vill ta sitt ansvar. Det finns exempel på att det inte varit entydigt eftersom frågan är besvärlig.

Jag tror att vi inom svensk sjukvård har lättare att söka lösningar än vad fallet är utomlands. Vi arbetar med hela frågespektrumet.

Till detta kommer, vilket vi inte har diskuterat, de ensamståendes möjligheter, liksom frågan om surrogatföräldraskap. Frågan om surrogatmödrar är ju inte alldeles enkel. Vi har alltså en del att göra på det här området framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:271 om stulna identiteter

Anf. 44 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig vad jag avser att göra för att angripa problemen som uppstår vid stöld av identiteter.

Utnyttjandet av en annan persons identitet kan gå till på flera olika sätt och för helt olika syften. Det kan exempelvis handla om att en person för egen ekonomisk vinning tillskansar sig kreditkort eller handlar varor i en annan persons namn. Det förekommer också att sådana handlingar utförs i syfte att systematiskt förfölja en annan person. Vidare kan identitetskort förfalskas eller stjälas för att utnyttjas i olika brottsliga syften. Ytterligare exempel är när någon ikläder sig en annan persons identitet i

sociala medier, vilket bland annat drabbar politiker och andra offentliga personer.

Dessa typer av handlingar är straffbara och inryms under de brottsrubriceringar som vi har i dag, exempelvis bedrägeri, förfalskningsbrott, olaga förföljelse, ofredande och förtal. För brottsoffren innebär det faktum att någon annan person utnyttjat deras identitet ofta både praktiska och juridiska problem. Därutöver är det en allvarlig och oacceptabel kränkning av den personliga integriteten.

Eftersom tillvägagångssätten och ändamålen varierar är det svårt att ge ett entydigt svar på hur utnyttjandet av andras identiteter ska kunna förhindras. Men avgörande är att vidta åtgärder som förhindrar eller försvårar denna typ av brottslighet. Bank- och kreditkortsföretag har ett stort ansvar när det gäller att bygga upp adekvata säkerhetsrutiner kring hur betal- och kreditkort och deras koder lämnas ut till kunderna. Rikspolisstyrelsens uppfattning är att problemet skulle minska avsevärt om utfärdandet av alla kreditkort och koder åtföljdes av tillräckliga säkerhetsåtgärder. Även för den enskilde är det viktigt att vidta försiktighetsåtgärder, såsom att ha lås på brevlådan och vara varsam med hur man hanterar ID-handlingar och personlig information.

Utnyttjandet av andras identiteter syftar ofta till att begå olika typer av bedrägerier. Rikspolisstyrelsen arbetar tillsammans med Åklagarmyndigheten med att ta fram en nationell handlingsplan för att bekämpa bedrägerier. Jag har vidare inlett en diskussion om möjligheten att skärpa bedrägerilagstiftningen för att bättre förebygga den här typen av kriminalitet.

Anf. 45 MARYAM YAZDANFAR (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för svaret och berätta om bakgrunden till att jag skrev interpellationen. Jag kontaktades nämligen av en person som hade fått sin identitet stulen. Jag hade inte särskilt bra koll på den typen av kriminalitet förrän hon gjorde mig uppmärksam på den. Jag började rota i vad det handlar om och insåg att för den som drabbas av en identitetsstöld slås hela livet i spillror.

Det som hände den person som kontaktade mig var att hon upplevde att post som hon trodde att hon skulle få inte kom fram. Efter mycket om och men insåg hon att de personer som stulit hennes och hennes mans identiteter hade kontaktat folkbokföringen, fått fram deras personnummer och gjort en adressändring. Hon och hennes man var alltså adressändrade enligt folkbokföringen, och personerna som gjort ändringen hade därefter börjat handla, ingå avtal och en mängd andra juridiska förbindelser med deras identiteter.

Deras förslag var att vi borde skydda personnumren, att vi borde ha ett bättre skydd för våra personnummer. Jag som i grunden är journalist och värnar om offentlighetsprincipen och tycker att vårt öppna samhälle är oerhört viktigt att bevara och en grundbult för demokratin är mycket tveksam till det. Det som justitieministern säger görs från departementets sida och från myndighetshåll är väldigt bra, men jag undrar om justitieministern skulle kunna tänka sig att ta initiativ till något slags samverkan mellan myndigheterna, att myndigheterna skulle ta ett större ansvar för att införa fler kontrollstationer och på så sätt vidimera att rätt personer adressändrar och ändrar i folkbokföringen. Då skulle det bli lite svårare

att genomföra adressändringar och liknande för dem som inte ska genomföra dem.

Jag undrar också om bank- och kreditbolagen skulle kunna ha högre krav på sig när det gäller sådant som har med säkerheten att göra. Vidare undrar jag om man skulle kunna tillsätta en utredning eller dylikt för att undersöka hur stor den här brottsligheten egentligen är. I och med att det är mångfasetterat och handlar om många olika typer av brott är det svårt att få ett helhetsgrepp. För dem som drabbas rör det sig om en enda typ av brott som ödelägger deras liv och kränker deras integritet.

Ett av de största problemen för de människor jag talat med som drabbats av den här typen av brottslighet är, som de säger, att hela livet blir en byråkratisk process. Så fort den som sysslar med bedrägerierna gör någonting måste den som drabbas ta kontakt med en mängd olika myndigheter och företag. Hela livet handlar till slut bara om företags- och myndighetskontakter.

Det är några följdfrågor mot bakgrund av justitieministerns svar.

Anf. 46 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Stöld av identitet är ett växande problem. Bara under förra året ökade anmälningarna av spärrade personnummer med 30 procent. Spärrade personnummer innebär att någon har upptäckt att mitt personnummer har blivit kapat, och då spärras personnumret för att bovarna inte ska kunna använda det och på så sätt få tillgång till mina pengar. Samtidigt ställer det till det när man får sitt personnummer spärrat. Det kan inte tas kreditupplysningar på den som fått personnumret spärrat, vilket i sin tur innebär att personen i fråga inte kan teckna abonnemang, inte kan ta lån eller göra annat som man behöver göra i sin vardag.

Jag har varit i kontakt med en kvinna som heter Malin som har fått hela sitt liv sönderslaget för att de har stulit hennes identitet. Dessutom har de, som Maryam Yazdanfar var inne på, ändrat adressen i folkbokföringen. Det innebär att man inte vet om alla lån, abonnemang och sådant som skurkarna har tagit i ens namn.

Hon har fått sitt och hela familjens liv sönderslaget. De är skyldiga hundratusentals kronor som de som gjort detta har tagit i deras namn. De har dessutom näringsförbud på det egna företaget så att de har svårt att försörja sig. De är i dag inte kreditvärdiga. Deras kunder och andra som samarbetar med dem litar helt enkelt inte på dem.

Det som har hänt är att de måste betala till kronofogden för att problemet inte ska förvärras ytterligare. I andra ledet kan de överklaga till kronofogden och be att få pengarna tillbaka. Det finns ingen som helst garanti för att de kommer att få pengarna tillbaka.

Om de har tur och får pengarna tillbaka får de i vilket fall som helst betala eventuella avgifter och pålagor som kronofogden har haft utöver det belopp som de ska driva ut. Det är helt vansinnigt att de ska behöva betala någonting över huvud taget för att de har blivit lurade på detta sätt.

Det främsta är att regeringen måste prioritera denna brottslighet. Jag är helt övertygad om att denna typ av brott hänger ihop med till exempel bluffakturor där man skickar falska fakturor till småföretagare och försöker att tvinga dem att betala. Det är olika grenar på samma träd.

Det kan ofta till och med vara grov organiserad brottslighet som ligger bakom med tanke på hur mycket pengar det finns att tjäna. Genom att angripa problemet kan man hjälpa alla de privatpersoner och småföretagare som drabbas. Men man kan även undergräva verksamheten för organiserad brottslighet som är ett hot mot hela samhället.

Hur vi kan hjälpa till att stoppa denna brottslighet måste självklart utredas i grunden. Det måste gå ut ett direktiv till alla berörda myndigheter att prioritera detta och samarbeta så långt det går i verksamheten.

Några saker som jag spontant kan känna att man ska titta på är först och främst att det inte ska vara så lätt att ta ett lån, att beställa en vara och teckna ett abonnemang som att göra det med ett personnummer.

Det är ganska lätt att få tag i ett personnummer. Det finns på massor av handlingar. Det kan hamna på nätet av misstag. Då ska det självklart inte vara så lätt att teckna ett abonnemang enbart grundat på ett personnummer.

Så fort adressen ändras i folkbokföringen tycker jag att det automatiskt ska gå ett brev till den gamla adressen, det vill säga den adress som fanns innan ändringen. Om det är en felaktig förändring kommer de som har de riktiga identiteterna att se detta och kan agera. Det kan de tyvärr inte i dag.

Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Att använda andras identiteter syftar ofta till att begå just bedrägeribrott. Detta är en brottslighet som har mer än fördubblats under en tioårsperiod. Den tar sig väldigt många olika uttryck och kräver lite olika bemötanden för att vi ska komma till rätta med den.

Med utgångspunkt från den utvecklingen arbetar Rikspolisstyrelsen för närvarande med en handlingsplan för hur bedrägerier ska kunna förebyggas och utredas mer effektivt. Man har ändå lyckats förbättra utredningarna ganska ordentligt.

Precis som Maryam Yazdanfar och Hillevi Larsson har redovisat är åtgärder i förebyggande syfte viktiga. Jag nämnde det i mitt interpellationssvar. Det finns synpunkter på bankers och kreditföretags säkerhetsrutiner när det gäller utfärdande av nya kort och annat.

Vi hade för något år sedan ganska stora problem med kapning av lagfarter, det vill säga att man falskeligen gjorde det. Där ändrade vi rutinerna hos Lantmäteriet så att man har bekräftelsedokument och annat. Därmed har det problemet minskat rejält, och det är inte längre ett bekymmer.

Det är så man måste arbeta med att se hur det ser ut och försöka hitta lösningar. Sedan finns det ibland en konflikt där man vill att saker ska gå enkelt och snabbt och där man vill använda sig av den moderna informationsteknologins alla möjligheter. Men det gäller också att vara lite streetsmart.

Där tror jag att Rikspolisstyrelsens arbete och handlingsplanen kan ge en del nyttiga effekter. I det ingår också att samverka med olika myndigheter både för att bättre utreda och lagföra den här typen av brott och för att komma på åtgärder som förebygger att brotten över huvud taget är möjliga.

Jag kan dra ganska många olika exempel på hur fiffigt det är. Jag nämnde i mitt interpellationssvar att det finns anledning att sprida kun-

skap om hur bedrägerierna går till. Det finns en del åtgärder man kan vidta på egen hand för att undvika att man är ett lätt offer.

Vi har gett Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter uppdrag som rör mängdbrottslighet, att korta handläggningstider, att samverka och annat. Det mest centrala i detta och det som är viktigt är det arbete som nu bedrivs med handlingsplanen.

Vi måste ha ett entydigt förhållningssätt om vikten av att arbeta mot brottsligheten men också exempel på vad som kan och ska göras i olika typer av ärenden. Det är precis det som Rikspolisstyrelsen nu arbetar med och förhoppningsvis kommer att sätta i sjön någorlunda snart.

Anf. 48 MARYAM YAZDANFAR (S):

Fru talman! Jag ser fram emot att följa Rikspolisstyrelsens arbete som justitieministern beskriver. Jag vill kommentera avvägningen vad gäller personlig administration gentemot myndigheter och om den ska vara enkel och smidig eller innehålla mer kontroll.

Det kan ibland te sig lite märkligt när det gäller åtgärder som man kanske bara gör ett par gånger i livet, till exempel en flytt eller en vigsel. Man kan faktiskt bli vigd utan legitimationskontroll. Det går att gifta bort andra människor utan att den personen får reda på det förrän nästa år när det står i deklARATIONEN vem man är sambeskattad med.

Det finns en hel del sådana märkliga saker som gör att man undrar om myndigheter och Myndighetssverige inte har hängt med i hur brottslingar använder administrativa luckor för att göra olika typer av bedrägerier. Det vore bra och väldigt nyttigt för våra myndigheter om Justitiedepartementet ville ta initiativ till en mer långtgående, sammantagen utredning om vilka de luckorna är och hur man kan täppa till dem.

Jag tror att människor tycker att man för händelser som sker några enstaka gånger gärna kan gå igenom lite krångel bara det blir rätt så att inte brottslingar kan utnyttja det för att begå olika typer av bedrägerier.

Att anmäla vård av sjukt barn innehåller många fler kontrollinstanser än när man till exempel ska gifta sig eller flytta. Jag kan ta mig själv som exempel. Jag anmäler oftare vård av sjukt barn än jag gifter mig. Jag tycker att det är ganska självklart att det ska vara en annan prioritering av det.

Jag har en avslutande fråga: Ser justitieministern mot bakgrund av detta att det behövs några lagskärpningar för att stoppa den här typen av brottslighet?

Anf. 49 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Ett av problemen är att kronofogden agerar som brottslingarnas förlängda arm. Det är fråga om skulder som egentligen någon annan har dragit på sig som dessa stackare vilkas identiteter man har stulit får betala.

Det gäller sådant som brottslingarna har handlat för egen räkning. Men det handlar även om de räkningar som har gått till en annan adress sedan brottslingen har ändrat adressen i folkbokföringen.

Det leder till att om man inte får räkningarna kan man inte heller betala dem. Då drar man på sig skulder också för egen räkning för mobilabonnemang och allt möjligt annat.

I dag driver kronofogden in allting utan urskillning. Man kan såklart bestrida en räkning, men det finns ingen som helst garanti för att det kommer att accepteras. Det alla är rädda för är att bli registrerade så att det helt enkelt står i ett register att man inte är kreditvärdig. Därefter kan man inte heller teckna några abonnemang.

Jag tycker att det borde läggas ett större ansvar på kronofogden. Många gånger är det såklart inte så lätt att veta om det är en riktig räkning eller en bluffräkning det handlar om och vem som egentligen är ansvarig.

Som exempel har man kommit fram till att det finns ett antal kända bluffaktieföretag som försöker driva in pengar via kronofogden. Åtminstone i de fall det handlar om kända brottslingar borde man se till att inte driva in skulden. När det gäller den berörda familj som jag har talat om i dag borde man se till att de får alla sina kostnader täckta i efterhand. De ska alltså inte behöva betala kronofogdens pålagor utan få full kostnadstäckning. Självfallet ska man försöka efterforska via till exempel IP-nummer vem det är som ligger bakom. Polisen måste få bättre möjligheter att göra det.

Anf. 50 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först gäller det frågan: Har Myndighetssverige hängt med? Nej, inte i alla avseenden. Det finns en väldigt kreativitet när det gäller kriminalitet, inte minst när det gäller bedrägeri; det är uppenbart. Exemplet med lagfartskapningar var en dörröppnare. Det var väl ingen som hade tänkt sig att någon skulle vara så fräck att man stjälar lagfarter.

En del av de exempel som har dragits i denna debatt, men också andra som medierna har beskrivit, visar hur man kollar upp postlådor, ändrar adresser, beställer nya kreditkort, ser till att bevaka postlådor och annat. Det finns en uppsjö av problem, och det dyker hela tiden upp nya. Det finns alltid mer att göra från myndighetshåll.

Jag delar Maryam Yazdanfars grundinställning – man ska vara praktisk när man avgör vad som är för besvärligt att kontrollera och inte. Det var inte det jag var ute efter. Jag håller med om att det ska vara ett visst besvär att gifta sig, till exempel. Man kan visst ha rutiner för sådant som sker kanske en gång. Det är inte det frågan handlar om. Däremot kan en del typer av åtgärder innebära onödigt krångel som ska vägas mot vikten av en skyndsam handläggning. Jag vågar inte ge något direkt exempel, men jag tycker att detta är viktigt.

Behöver vi då några lagskärpningar? Ja, det tror jag att vi kan behöva framöver. Vi har arbetet på Rikspolisstyrelsen, där man tittar på hur vi ska bidra till att arbeta mot detta. Vi har inte här i dag diskuterat stöld av identitet rent allmänt för att uttala sig i andras namn. Den kränkning som människor kan råka ut för på internet genom att man hotar någon människa eller talar illa om någon i en annan persons namn är ganska grav, när jag tänker efter själv. Det handlar inte om att man blir bestulen på pengar och får bekymmer på så vis, men det är en enorm kränkning.

Detta är en fråga som jag har tagit upp och som vi diskuterar på departementet. Vad kan vi göra åt detta? I USA finns ett begrepp som kallas för identity theft. Man har också särskilda regler för detta. Jag är inte främmande för att man kanske någon gång måste fundera på detta, för jag tycker att också denna del av identitetsstölder är besvärande.

Vi har en koppling till bluffakturor och hela denna verksamhet. Det är viktigt att se att Kronofogdemyndigheten är ganska flink när det gäller att säkerställa om någon har blivit utsatt och det påtalas att det handlar om ett oseriöst företag. Då tas det bort ur register och annat. Men det är så dags då. Jag uppfattar nog ändå att det finns en vilja från de berörda myndigheterna att se till att man går skadelös ur denna typ av problem. Men det är väldigt mycket bekymmer och besvär innan man är där. Jag tror att det finns mer att göra när det gäller att se hur man kan underlätta för den som hamnar i denna situation att ta sig igenom det hela.

Det måste också finnas en tydlig gräns för vad som inte accepteras. Jag tycker inte att det är acceptabelt att man stjälar andras identitet för något syfte, egentligen. Folk bör nog försöka vara sig själva.

Som jag belyste tidigare är problemet stort. Det har vuxit i takt med att informationsteknik och annat går framåt. Det utnyttjas ganska ordentligt av seriekriminella och grov organiserad brottslighet. Det finns mer att göra för att vi ska hitta metoder för att arbeta med det effektivt. Det är viktigt.

Enligt kreditupplysningsföretagen är bedrägerierna någonting som ökar mycket, framför allt i storstadsregioner och när det gäller män mellan 30 och 45 år som tjänar över en viss nivå. Vi har ganska mycket kunskap om hur det ser ut. Det är utifrån detta som polisen och andra nu jobbar för ett mer fokuserat arbete mot denna typ av kriminalitet.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2011/12:280 om vapenfabrik i Saudiarabien

Anf. 51 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Fru talman! Torbjörn Björlund har frågat mig dels om jag avser att redogöra för bakgrunden till samarbetet kring byggandet av en vapenfabrik och förklara sekretessen kring det, dels om jag avser att verka för att avbryta allt samarbete med Saudiarabien vad gäller vapenfabrik och vapenexport.

År 2005 ingick den dåvarande svenska och saudiska regeringen ett samarbetsavtal – Memorandum of Understanding, som också kallas för MoU på svenska. Avtalet är ett ramavtal om försvarssamarbete, och det är offentligt. Där står uttryckligen vad de dåvarande regeringarna var överens om att försvarssamarbetet mellan länderna skulle handla om.

För att genomföra konkret samarbete inom ramen för MoU-avtalet krävs projektavtal. Det finns inga ingångna projektavtal mellan länderna.

Det finns ingen svensk vapenfabrik eller missilfabrik i Saudiarabien. Det pågår inte heller någon byggnation av en sådan fabrik. Regeringspartierna är överens om att det inte heller ska byggas någon svensk vapenfabrik i Saudiarabien och avser att vidta åtgärder om något sådant skulle stå inför att utföras av svenska myndigheter. Inspektionen för strategiska produkter har förtydligat att myndigheten inte vare sig till något privat företag eller till annan aktör har givit tillstånd att bygga en vapenfabrik i Saudiarabien.

Det aktuella ärendet kommer nu att granskas av riksdagens konstitutionsutskott. Regeringen välkomnar det. Jag kommer inom ramen för denna granskning att kunna redogöra för sådant material som omfattas av sekretess. Inom Regeringskansliet bereds direktiv rörande en översyn av nuvarande exportkontrollagstiftning. Ansvarigt departement är Utrikesdepartementet.

Anf. 52 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Fru talman! Den så kallade Saudiaffären har varit ett hett ämne i ett par veckor nu. Det märks inte minst här utanför i kammarfoajén.

Det svar som försvarsministern har avgett här nu tyder på att affären kan pågå ett tag till. Det finns inte mycket substans i svaret, vilket kanske inte heller var att vänta sig. Egentligen tycker jag inte att det finns någon substans alls i svaret; det är väldigt kort.

Det jag har frågat om är om ministern har för avsikt att redogöra för bakgrunden till detta. De försök som hittills har gjorts under de här veckorna inger inget större förtroende för försvarsministern, tycker jag. Det är undanflykter och, i alla fall i mitt tycke, vissa försök att lägga skulden på andra som präglar redogörelsen av vad som finns i bakgrunden.

På förmiddagen i dag hade vi besök av FOI i försvarsutskottet, där jag sitter, för att få något slags allmän redogörelse för hur arbetet fungerar på myndigheten. Jag kan inte påstå att jag blev så mycket klokare i just denna fråga. Men det var ändå klargörande på vissa punkter, tycker jag. Bland annat tycker jag att FOI:s sätt att arbeta måste ses över. Kommunikationen med olika delar av regeringen och departementen måste också ses över.

Utifrån de svar vi fick går det ändå att dra vissa slutsatser. Det jag framför allt fastnade för var ett uttalande av generaldirektören som är rätt klargörande för hur de tänker. Han sade: FOI har ingen egen utrikespolitik.

FOI följer alltså den utrikespolitik som regeringen företräder. Det ger ytterligare anledning att fråga försvarsministern vad han egentligen har haft för kännedom om de saker och detaljer som finns när det gäller Saudiarabienaffären.

Det finns ett ganska detaljerat MoU i botten, som försvarsministern var inne på, men det är i upplägget de senaste åren som det har blivit konkreta förberedelser för en affär.

Den första frågan som jag ställer är: Avser statsrådet att redogöra för bakgrunden till samarbetet kring byggandet av en vapenfabrik och förklara sekretessen kring det? Jag får inget svar alls på den. Jag tycker inte att det har kommit några seriösa svar över huvud taget under de veckor som har gått. Att gömma sig bakom sekretess och att skylla på andra är inget bra sätt att reda ut ett politiskt ansvar, och det tycker jag att man ska göra i de här frågorna. Jag utgår ifrån att ministern tyvärr kommer att fortsätta att hantera frågorna på det här sättet. Det känns som om det kommer att vara samma retorik som förut, vilket jag beklagar.

Jag tycker att den andra frågan är minst lika intressant: Avser statsrådet att avbryta allt samarbete med Saudiarabien vad gäller vapenfabrik och vapenexport? Här får jag inte heller något svar och ännu mindre några riktlinjer för hur det ska gå till i framtiden när det gäller kontakterna med Saudiarabien.

Vad finns det för anledning att tillåta FOI att över huvud taget utveckla ett samarbete med Saudiarabien? Om den här regeringen uttalar sig pompöst om att försvara mänskliga rättigheter – vi har ju bland annat haft Libyenaffären – och ändå spelar under täcket med en sådan stat som Saudiarabien och inte vill avbryta det är man inte trovärdig. I det här läget tycker jag att det borde vara självklart att avbryta allt samarbete med Saudiarabien när det gäller vapenaffärer eftersom det finns ett moraliskt och ett rättsligt dilemma här.

Det som naturligtvis dyker upp i det här sammanhanget är: Hur stor vetenskap har departementet och ministern haft om det här speciella upp-lägget och om det sätt som FOI arbetar på när det gäller vapenexport över huvud taget? Jag tycker att det bästa vore om ministern tog bladet från munnen och redovisade hur det har gått till, vad man har vetat om och hur man hanterat frågan.

Det finns ett antal följdfrågor. Det går att avsluta ett MoU. Varför har inte det gjorts? Det är mycket enkelt. Det är bara att säga: Vi står inte fast vid detta. Vi avbryter det.

Vilka riktlinjer finns det när det gäller att använda bulvanföretag typ SSTI?

Den senaste uppgiften i dag om finansieringen är att den tydligen går via Must. Hur går det till? Hur vanligt är det? Hur många sådana saker händer i de här affärerna?

Ett av FOI:s uppdrag är att stödja vapenexporten och vapenindustrin. Då är frågan: Går de exportinkomsterna före mänskliga rättigheter för regeringen i fallet Saudiarabien och i andra fall också? Är det viktigare med sådana pengar än med mänskliga rättigheter?

Anf. 53 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Sedan 2010 har Sverige ett helstatligt exportråd med syfte att sälja vapen, vilket är förbjudet enligt lag. Exporttillstånd ska utgöra undantag, och det ska framför allt inte ges för export till diktaturer som Saudiarabien där mänskliga rättigheter åsidosätts dagligen. Att den svenska regeringen är en del av förtrycket i Saudiarabien är förfärligt.

Mina frågor till försvarsministern kommer nu uteslutande att handla om vad regeringen kände till om förberedelserna för att bygga en vapenfabrik i Saudiarabien.

Vi hade FOI-chefen Jan-Olof Lind på besök i försvarsutskottet under förmiddagen. Han hänvisade till sekretess och den pågående polisutredningen som svar på alla mina frågor om finansieringen och om vad regeringen kände till. Men en sak sade han, och det var att FOI inte går utanför några ramar som regeringen har fastställt eller beslutat om. På den punkten var han mycket tydlig.

I morse avslöjade *Ekot* att Must år 2008 lånat ut 100 000 kronor till just FOI som använts till att starta bildandet av bulvanföretaget SSTI. FOI är alltså en myndighet som lyder under regeringen och som inte får bilda ett bolag utan regeringens godkännande, men ändå har FOI bildat ett bulvanföretag som skulle leda arbetet med den hemliga vapenfabriken i Saudiarabien. Med anledning av vad Jan-Olof Lind sade i utskottet måste regeringen rimligtvis känna till affären med bulvanföretaget och att pengar kommit från statskassan för att starta detta.

Försvarsministern och regeringen fick också ett dokument av Jan-Olof Lind i mars 2009. I dokumentet står följande: Det övergripande projektet kommer att ledas av ett svenskt företag, SSTI, i samarbete med ett saudiskt företag, NCMS.

I ett kompletterande dokument som *Ekot* har publicerat och som regeringen också fått ta del av beskrivs relationen mellan SSTI och FOI ännu tydligare: SSTI är ett fristående privatägt svenskt företag men har genom flera personer en koppling till FOI.

Detta är papper som har hamnat på regeringens bord.

Även år 2010 ska försvarsministern ha fått information om vad som var på gång. Försvarsministern informerades om det så kallade FOI-bolaget som då ombildades till SSTI. FOI-chefen informerade försvarsministerns statssekreterare. I ett mejl till Svenska Dagbladet skriver statssekreteraren: Information om sakförhållanden i SSTI fick jag när FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind informerade mig om detta i början av 2010.

Den informationen fördes också vidare till försvarsministern, säger Försvarsdepartementets pressekreterare. FOI skulle alltså ge råd till det saudiska försvarsministeriet och agera konsult till det svenska företag som ville bygga en militär anläggning. Regeringen borde rimligtvis ha godkänt detta avtal. Allt detta bekräftas som sagt av Försvarsdepartementets pressekreterare.

Fru talman! Jag vill med hänvisning till det att försvarsministern kommenterar mina påståenden.

Anf. 54 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Vi har levt i ett kulregn av skandaler de senaste veckorna. Den första salvan avfyrades när jag befann mig i Colombia rätt långt härifrån. Vi hade därefter en debatt om nedrustning här i kammaren. Jag liknade det som har hänt med att det har slagit ned en bomb i det svenska samhället. Det som har hänt har gjort att människors förtroende för regeringen och för det system med vapenexport som vi har i Sverige i dag totalt har havererat.

Men det här är ingenting nytt. I dag fick vi den senaste salvan som levererades av *Ekot* och sedan av *Aftonbladet*. Det handlar om hur man har betalat bulvanföretaget.

Men det började egentligen långt tidigare. Efter det att jag kom hem har jag varit tvungen att sätta mig in den här frågan relativt ordentligt. Redan när den socialdemokratiska regeringen började diskussionerna med Saudiarabien om att sluta ett avtal sade Leni Björklund att Sverige och Saudiarabien hade så mycket gemensamt. Det kan man ju ifrågasätta. Hur mycket gemensamt har vi egentligen med Saudiarabien, och särskilt när det gäller mänskliga rättigheter?

Men även om det här avtalet finns sedan 2005 har det hänt väldigt mycket under den nuvarande regeringens tid vid makten. Det började i maj 2007 när man behövde hjälp med tillverkning av sprängämnen och raketbränsle, och nu senast har vi fått den här diskussionen om vapenaffären.

Jag tycker inte att det duger att regeringen talar om mänskliga rättigheter utan att också leva upp till dem i realiteten.

Torbjörn Björlund frågade förut om export går före mänskliga rättigheter. Det är den bild vi hela tiden får serverad av regeringen: Export och handel går i nästan varje ärende före mänskliga rättigheter. I det här ärendet är det uppenbart att det är så.

Något som slår en när man lyssnar på regeringen är alla kringgående rörelser. Man försöker hela tiden skylla på någon annan. Man skyller på myndigheten eller på någon annan minister. Det är inte möjligt att allt detta har kunnat försiggå bakom ministrarnas ryggar. Det är helt otänkbart när det gäller allt det som ni inte vill ta ansvar för.

Hur kan vi här i Sveriges riksdag tillåta att vi har denna stränga sekretess i de här frågorna? Riksdagen måste få mycket större insyn i vad som händer i Exportkontrollrådet. Vi kan inte stå inför våra väljare framöver och säga att vi inte visste något. Vi kan inte skylla på att vi har ett exportkontrollråd där en från varje parti – eller hur många de nu är – får information som de inte får berätta för oss som jobbar med frågorna.

I den beslutspromemoria som fanns i ISP betonar man de ekonomiska vinsterna. ISP framhåller att projektet är nödvändigt för exportintäkter och sysselsättning samt för upprätthållande av kompetens i de svenska företagen. Där tycker jag att man tydligt ser det som Torbjörn Björlund tog upp tidigare, nämligen att export går före mänskliga rättigheter. Det är inte acceptabelt; det är en skandal det som har hänt i Sverige.

Jag vill att ministern tar initiativ till att ändra lagen om försäljning av vapen och att man tar bort sekretessreglerna så fort som möjligt.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

12 § (forts.) Svar på interpellation 2011/12:280 om vapenfabrik i Saudiarabien

Anf. 55 ULRIK NILSSON (M):

Herr talman! Denna interpellation och hela diskussionen väcker reflexioner kring tre områden.

Det första är naturligtvis vad som de facto har hänt. Det är någonting som måste utredas och undersökas, kanske inte genom denna typ av diskussioner utan genom mer professionella bedömningar och av såväl den rättsutredning som pågår som konstitutionsutskottet.

Det andra gäller lämpligheten att leverera vapen till vissa länder. Detta diskuterade vi ganska utförligt här i kammaren förra våren när vi antog den senaste redovisningen av vapenexporten. Där lades det också

till ett önskemål till regeringen att komma tillbaka med regler som försvårar leverans till icke-demokratiska stater. Det innebar också en utvidgning så att fler produkter omfattas.

Jag tycker att man i sammanhanget ska lyfta fram aspekter på det tredje området, nämligen varför vi har vapenexport över huvud taget. Det handlar om att vi, eftersom vi har valt att ha en självständig försvars- och utrikespolitik, behöver en inhemsk vapenindustri. För att då dela kostnaderna med andra måste man möjliggöra för export. Det ska naturligtvis ske under strikt kontroll och med ett regelverk motsvarande ungefär det som vi har. Men man måste också vara medveten om att om vi inte hade denna möjlighet skulle vi sannolikt behöva väsentligt högre försvarsanslag.

Därför är frågeställningen inte riktigt så enkel som den ibland kan verka, utan man måste se helheten.

Herr talman! Jag vill med detta egentligen bara peka på behovet av att vi balanserar dessa olika frågeställningar mot varandra och att vi balanserar de frågeställningar som ligger bakom hela resonemanget om vapenexportlagstiftningen mot varandra i stället för att vi nu försöker plocka kortsiktiga politiska poäng genom att anklaga varandra.

Anf. 56 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Det är klart att det ställs en hel del relevanta frågor här i kammaren i dag i denna interpellationsdebatt. Men jag får lite grann en känsla av att jag har suttit med i ett förhör i KU. Det kanske inte är så konstigt med tanke på att en av talarna här i dag är en av dem som har anmält statsrådet till konstitutionsutskottet.

Jag tycker att alla frågor och all hantering ska ha sin form och att det ska finnas möjlighet till detta.

Fördelen med granskningen i konstitutionsutskottet är att man där kan lägga alla kort på bordet. Då kan också statsrådet få möjlighet att lägga alla kort på bordet.

Jag välkomnar den granskning som nu kommer att ske. Åklagaren har inlett en förundersökning. Det är också en av de former som vi har valt, alltså att det svenska rättsväsendet ska hantera denna typ av frågor. Justitiekanslern kommer också att genomföra en granskning. Självklart kommer även konstitutionsutskottet här i riksdagen att genomföra en granskning.

Svensk vapenexport är i dag mycket hårt reglerad. Vi stiftar lagar här i kammaren. Myndigheterna ger tillstånd. Men vi har också en parlamentarisk insyn. Ansvarigt statsråd är inte här och kan därför inte svara på frågorna kopplade till vapenexporten. Då tycker jag att det är otroligt viktigt att det statsråd som är närvarande ges möjlighet att svara på de frågor som han har ansvar för.

Den parlamentariska insynen är viktig – transparensen och öppenheten. Man kan uppfattas som något tråkig om man vill hålla sig till form, att var och en har sin sak. Alla kort ska på bordet. Det pågår en granskning. Då ska man också där ha möjlighet att höra alla perspektiv.

Herr talman! Alla myndigheter förutsätts följa de lagar och regler som gäller. Självklart är det då också viktigt att alla får möjlighet att komma till tals.

Jag hoppas nu att de former som vi riksdagsledamöter har kommit fram till också ska gälla i denna sakfråga. Därför ser jag fram emot den fortsatta granskning som ska ske.

Anf. 57 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Sverige ingick 2005 ett samarbetsavtal med Saudiarabien som undertecknades av försvarsminister Leni Björklund, och det är sedan dess helt offentligt. Det finns ingen sekretess. Det är både omfattande och detaljerat när det gäller vad de två regeringarna ville samarbeta kring. Det ger en ram för samarbetet.

Det står till exempel:

”Parterna skall särskilt sträva efter att utbyta teknisk och ingenjörsmässig expertis i fråga om underhåll, utveckling och rekonstruktion av vapensystem, utrustning och reservdelar.”

Vidare står det:

”Parterna är överens om att meddela sådan information och produktionsteknologi som är nödvändig för att utföra alla typer av underhåll av militär utrustning som de handlar med.”

Det är mycket explicit.

Men ska man utföra saker krävs det också andra avtal. Det kan handla om protokollsfrågor, informationsfrågor, säkerhets- och sekretessfrågor som regleras i underavtal.

Sedan finns det också projektavtal som är de avtal som reglerar vad länderna konkret ska göra tillsammans. Det är projektavtal som är en förutsättning för konkret samarbete. Sverige har inte ingått något sådant projektavtal.

Det finns i dag egentligen inte mycket nytt att tillföra i sak. Det pågår tre processer för klarhet samtidigt.

Den första är att justitiekanslern har beslutat inleda förundersökning om brott mot tystnadsplikt. Sekretessfrågorna präglar hela detta ärende.

Den andra är att åklagare har inlett förundersökning efter FOI:s anmälan, och förundersökningssekretess råder. Det går tillbaka till att regeringen anmodade FOI att redovisa omständigheterna kring företaget och dess finansiering.

Den tredje är att KU kommer att granska frågan, vilket vi, precis som Cecilia Widegren sade, välkomnar därför att sekretessbelagd information då också kan redovisas. Det kan den inte här i kammaren.

Vi står fast vid den utförliga redovisning på nästan två timmar som lämnades den 9 mars. Frågan är om Björklund står fast vid vad han sade när denna fråga inleddes. Han sade till exempel:

”Frågan har varken varit uppe i försvarsutskottet eller i Exportkontrollrådet.”

Men det hade den, visade det sig två dagar senare när *Ekot* publicerade det.

Om jag är rätt underrättad sade Torbjörn Björklund också:

”Även om man inte blir helt överraskad är det ändå förvånande med uppgifterna att Sverige hjälpt Saudiarabien att bygga en vapenfabrik i landet.”

Men det hade vi inte. Sverige har inte byggt någon vapenfabrik i landet. Sverige bygger ingen vapenfabrik i landet. Och Sverige avser inte att bygga någon vapenfabrik i landet.

Vi har försökt ge konsekvent information. Jag noterar också att det för oppositionen är självklart att deras ledamöter i EKR inte kan vidareförmedla sekretessbelagd information ens till sina partiledare, även om partiernas representanter har svarat lite olika på den frågan.

Prot. 2011/12:89
27 mars

Men när vi har hänvisat till sekretess och att vi inte kan diskutera allt öppet och därför välkomnar KU:s granskning kallas det att mörka. Men det är samma sorts sekretess som vi talar om.

Jag delar också den syn som Ulrik Nilsson redovisade här att denna fråga handlar om så många saker samtidigt som engagerar många. Vapenexporten är en UD-fråga. UD har tillkännagett att man arbetar med direktiv för en översyn av lagstiftningen. Men det är inte jag som är ansvarigt statsråd för det.

Men det intressanta är att de partier som i dag interpellerar är emot den sortens försvarsmaterielexport som grundar den svenska försvarsindustrin, förutsatt att industrin inte finns i Trollhättan, om jag har förstått tidigare debatter rätt. Era partier har i EKR via sina representanter haft insyn i de frågor som här diskuteras.

Anf. 58 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Naturligtvis är det så att allianspartiernas företrädare försöker lägga över skulden på andra. Man försöker flytta fokus från vad den här frågan egentligen gäller.

Jag har ställt ett antal frågor till ministern om framför allt det ansvarsområde som finns för försvarsministern. Det handlar om FOI, det handlar om kommunikation och det handlar om kunskap och vetskap om hur frågorna har hanterats. Vi vet mycket väl att det finns förberedelser för att bygga en vapenfabrik med hjälp av svensk kompetens på FOI. Det är det frågan handlar om. Men man vill flytta fokus, för det är fråga om vad som egentligen har hänt, vad det finns för dokument och så vidare.

Frågan kan naturligtvis ställas utifrån detta, men det är egentligen inte så intressant. Vi vet nämligen alla att det är så det går till. Det är rätt uppenbart, och det är ingen som egentligen har ifrågasatt påståendet att det inte finns en färdig vapenfabrik i Saudiarabien. Det vet vi att det inte finns. Frågan är om detta att man ställer kompetens till förfogande från FOI är någonting man tycker är positivt. Har man haft något slags ingång att det är okej att bygga detta med Saudiarabien ska man stå för det.

Jag tycker att man ska lyfta upp detta och ta diskussionen på den bogen i stället för att bara upprepa att allting har gått till på det här sättet, att det inte finns något klart, att det inte finns avtal och så vidare. Allt detta är saker som redan har upprepats ett antal gånger, vilket bara gör att fokus faktiskt flyttas från vad det egentligen gäller.

Är det så att det finns en kunskap om hur dessa affärer går till och hur man från FOI:s sida hanterar dessa affärer när det gäller att sälja sin kompetens? Är det moraliskt och även lagligt försvarbart att göra på det här sättet? Det är de frågorna jag ställer. Är det så att kunskapen om detta har funnits och det har funnits ett bifall från regeringen att detta är okej att göra ska det redovisas. Det finns ingen sekretess i detta. Jag kan inte se att det finns någon sekretess i att man säger att man tycker att det här är okej. Det är ett politiskt ställningstagande, och det är det politiska ansvaret vi utkräver av försvarsministern, inget annat.

När saker och ting hanteras i Exportkontrollrådet är det naturligtvis så att man kan vända också det till att vi har blivit informerade. Jag satt inte i rådet då, men min företrädare hade samma sekretess som jag har när det gäller specifika frågor. Jag kan stå här i talarstolen och säga hur mycket som helst om att jag definitivt tycker att vi ska avbryta allt vapensamar-

bete med Saudiarabien. Det är inga problem, oavsett hur mycket vi hanterar det i Exportkontrollrådet. Jag kan dock inte ta de specifika frågorna. Det är det som är sekretessen.

Det är samma sak för försvarsministern. Strunta i sekretessfrågorna som handlar om specifika detaljer! Ta bladet från munnen och säg hur det är politiskt! Vilket politiskt ställningstagande gör försvarsministern när det gäller FOI:s uppdrag? Vilket politiskt ställningstagande gör försvarsministern när det gäller MoU:et – vill man bryta det? Nej, det vill man inte. Av vilken anledning vill man inte bryta den? Av vilken anledning tycker man att det är okej att samarbeta med Saudiarabien trots att det finns sådana brister när det gäller mänskliga rättigheter i Saudiarabien?

Det finns andra exempel också, men just i detta fall handlar det om hur FOI har haft tillåtelse att hantera ärendet. Det är det vi vill ha reda på. När det gäller att utkräva ett politiskt ansvar handlar det väldigt mycket om hur man hanterar vapenexporten från FOI:s sida och vilken kommunikation man har haft med Försvarsdepartementet om dessa former. På det möte vi hade i dag var det väldigt tydligt att FOI har hanterat dessa frågor utifrån de ramar som finns politiskt. Jag kan inte läsa ut något annat utifrån den situation som var, och jag tycker att det är det som är frågan man ska ställa sig: Finns det en politisk acceptans för att FOI hanterar sakerna på detta sätt eller inte? Det är den frågan vi vill ha svar på.

Vi vet också att man med FOI:s kompetens, via detta företag om det nu är så, ska bygga en vapenfabrik. Det är inte så att vi gör det, men kompetensen som tillförs gör att man kan bygga en vapenfabrik i Saudiarabien. Frågan är: Är det från försvarsministerns sida ett politiskt försvarbart ställningstagande att tillåta detta?

Anf. 59 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Ulrik Nilsson och Cecilia Widegren försöker lägga munkavle på oss så att vi inte ska få uttrycka oss. Det är beklämmande. Det är precis som Torbjörn Björlund just sade: Det ärende vi tar upp handlar om FOI, och det handlar om Must. Är inte det på Försvarsdepartementets bord? Det är min fråga.

I sitt svar säger försvarsministern att vi inte ska bygga någon vapenfabrik i Saudiarabien. Men var det inte det som var syftet med företaget? Syftet var väl just att förbereda för att bygga en fabrik i Saudiarabien. Eller har jag missförstått hela poängen? Dick Sträng, den man som skulle leda detta och som har varit ute i medierna under ganska lång tid, har själv sagt att pengarna kommer från FOI. Han går själv ut och säger detta i medierna. Alla kan läsa det.

Ekots avslöjande i morse, vilket jag tog upp som en fråga till försvarsministern, om de 100 000 kronor som Must hade så kallat lånat ut ligger i just detta härad. Precis som Torbjörn Björlund gjorde skulle jag, utifrån det politiska ställningstagandet och inget annat, vilja fråga hur mycket regeringen visste med anledning av FOI. Vi har full förståelse för att det är sekretess och för att polisutredningen fortgår och så vidare, men det är inte det vi frågar om.

Svar på
interpellationer

Jag ställer också en fråga till försvarsministern med anledning av den information man fick 2009 och 2010: Stämmer det, eller stämmer det inte?

Anf. 60 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Det är förbjudet att sälja vapen. Undantag kan göras om det är i försvarspolitiskt eller säkerhetspolitiskt intresse. Det får inte strida mot Sveriges utrikespolitik. För mig är det helt omöjligt att få ihop en försäljning av vapen, av vilket slag det vara må, med den svenska utrikespolitiken när det gäller mänskliga rättigheter i fallet Saudiarabien.

Det handlar alltså inte om att ta kortsiktiga politiska poäng, som Ulrik Nilsson var uppe och pratade om. För mig är detta en samvetsfråga. Jag tycker inte att det är okej att vi för att värna den svenska vapenindustrin och det svenska försvaret har rätt att utsätta människor i andra länder för brott mot de mänskliga rättigheterna på det sätt vi faktiskt gör. Då handlar det egentligen inte bara om Saudiarabien, utan det handlar om flera andra länder också. Vi har fått skrivelsen om den svenska vapenexporten nu i dagarna, och vi kommer att titta på den och ta ställning till hur det ser ut.

Det har som jag ser det skett en massa felaktigheter. Jag tycker, som jag sade tidigare, att det vi har genomlevt i Sverige under de senaste veckorna är en skandal. Vad gör vi framöver? Den lagstiftning som är utlovad, där vi ska skärpa lagstiftningen för att se till att vi inte kan sälja till odemokratiska stater, måste komma till skott. Vi kan inte vänta. Detta är ingenting ni får dra i långbänk längre. Det har ni nämligen gjort alldeles för länge. Genom att regeringen fick i uppdrag att göra det själv har egentligen ingenting skett förrän nu. Det är inte acceptabelt. De flesta partier här i riksdagen är faktiskt för en förändring, men ingenting har skett hittills.

Det handlar också om öppenhet. Vi kan inte fortsätta att ha ett system med den slutenhet vårt svenska vapenexportsystem innebär. Det har flera tagit upp tidigare. Det finns andra länder där man tittar på att förändra regelverket, och det borde vi också göra.

Anf. 61 ULRIK NILSSON (M):

Herr talman! Jag har några kommentarer till debatten. Först, Peter Rådberg: Nej, någon munkavle vill jag inte lägga på dig, men jag tror ändå att sådana här frågor utreds bäst av dem som är experter på utredningar, vare sig det är de rättsvårdande myndigheterna eller konstitutionsutskottet. Jag tror att det faktiskt är ett effektivare sätt än den typ vi diskuterar här, men munkavle – nej.

Sedan har jag fått två tydliga besked från Torbjörn Björlund och Bodil Ceballos: Det handlar inte bara om den aktuella frågan i interpellationen, utan det handlar om att stoppa all vapenexport till Saudiarabien. Då ska vi komma ihåg att vi var helt överens i våras om begäran om tillägget att göra det svårare att leverera till icke-demokratiska stater.

Jag antar dock att det också kommer att få konsekvenser när vi ser dessa partiets önskemål om anslag till försvaret, för naturligtvis påverkas vapenindustrins och därmed försvarets anskaffning av materiel av ett sådant ställningstagande. Den konsekvensen, hur man upprätthåller både

Anf. 62 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Det är rätt intressant att när man säger att man välkomnar granskning och vill vara öppen och transparent och att alla korten läggs på bordet har man lagt munkavle på någon. Nej, jag försöker hålla mig till formen. Och jag konstaterar att vi kommer att hamna i den här situationen igen, att vi vill ha alla korten på bordet. Det är därför vi som riksdagsledamöter har lagt fast att åklageriet och rättsväsendet har sin struktur, att vi har vår struktur inom riksdagens förvaltning och så vidare. Vi kommer till den dagen när vi ska ge och få alla korten på bordet, men det är då viktigt att hålla sig till formen.

Herr talman! Flera av de ledamöter som är uppe här i debatten var också i kammaren 2005, när MoU:et slöts med Saudiarabien av dåvarande försvarsministern Leni Björklund. Flera partier som är här i kammaren var då också samarbetspartier till regeringen. De frågor som vi ställer i dag kopplade till MoU var lika relevanta då som de är nu. Inte minst tänker jag på det som Bodil Ceballos lyfter fram om de mänskliga rättigheterna.

Det här är otroligt viktiga frågor, men de har koppling till ett annat statsråd och ska också hanteras i den ordningen. Och precis som du beskriver finns den årliga skrivelsen på riksdagens bord som hanterar just vapenexporten, och den ska hanteras i sin form.

Man kan uppfattas som tråkig i det här fallet, men det är väldigt viktigt att om alla kort ska läggas på bordet ska det vara på lika villkor. Fördelen med KU:s granskning är just att sekretessen öppnas i många delar och att man kan få alla korten på bordet. Jag tycker att vi ska invänta granskningen, och jag välkomnar den.

Anf. 63 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Först vill jag bara få fört till protokollet att jag tror att nästan ingenting av det som Bodil Ceballos nämnde ligger under mitt ansvarsområde, utan det ligger helt och hållet på UD gällande vapenexportreglerna.

Nästa sak som jag tycker är viktig är att riksdagen stiftar lag och att rättsväsendet tillämpar lag. Nu har det inletts två förundersökningar i det här fallet, den ena efter vår anmodan till FOI gällande företaget SSTI, tror jag – jag har inte sett den. Den andra handlar om sekretessfrågor. Justitiekanslern har beslutat att inleda en sådan förundersökning.

Jag vill över huvud taget inte politiskt påverka hur dessa förundersökningar bedrivs, för det är en grundläggande skillnad mellan det politiska och det rättsvårdande arbetet i vårt land. Men vad jag vill säga är att allt regeringen gjort har skett inom ramen för det alldeles offentliga MoU:et från 2005 och svensk lagstiftning.

Till Torbjörn Björklund vill jag säga: Jo, jag besvarade visst frågan redan i interpellationssvaret. Regeringspartierna är överens om att det inte ska byggas någon svensk vapenfabrik i Saudiarabien och avser att vidta åtgärder om något sådant skulle stå inför att utföras av svenska myndigheter. Det är exakt det svar som Torbjörn Björklund efterfrågade.

Svar på
interpellationer

Det här finns i ett perspektiv. Sverige har en restriktiv vapenexportlagstiftning. Det är i grunden förbjudet att exportera vapen men det kan lämnas undantag. Vi ser att det har skett en förskjutning från krigsmateriel för strid till övrig krigsmateriel.

Kontrollregelverket gör att man får lämna tillstånd bara om det finns säkerhets- och försvarspolitiska skäl och det inte strider mot utrikespolitiken. Men detta bedömer inte regeringen, utan det är ISP med stöd av Exportkontrollrådet som har att göra avvägningarna. Då väger man också in ett antal andra faktorer, som respekt för mänskliga rättigheter och kränkningar. Det tror jag att inte minst Torbjörn Björklund vet, eftersom han finns med, har jag förstått, i EKR. Det sorterar alltså under UD som kontrollerar exporten av krigsmateriel. Och ISP prövar varje enskilt ärende i enlighet med gällande lagar, riktlinjer och EU:s gemensamma ståndpunkter.

Mycket av det som jag hör nu i diskussionen handlar om någonting annat. Det ligger vid sidan av FOI. Det handlar om vapenexportkontrolllagstiftningen, det handlar om hur EKR fungerar och det handlar om översyn av lagen om export av krigsmateriel. Det är en viktig debatt, men det är en annan debatt. Det finns också en bred enighet om att se över den lagstiftningen.

Det träffades en uppgörelse 2011 mellan allianspartierna och Socialdemokraterna som lade grunden för en fortsatt bred parlamentarisk överenskommelse om exportkontrollen av försvarsmateriel och om att se över möjligheterna att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska länder, och direktiv bereds för närvarande i Regeringskansliet. Detta blir då, herr talman, från min sida ett referat, därför att det är inte jag som är ansvarigt statsråd för frågan.

Jag vill bara be Torbjörn Björklund att reflektera över det faktum att de första dagarna när den här debatten började var även han ute och tyckte saker som sedan visade sig inte vara korrekta. I det fallet handlade det om att EKR inte var informerade, vilket de sedan visade sig vara. Och jag har inga svårigheter att förstå varför det blir på det sättet ibland, därför att det är sekretessbelagda frågor. Min slutsats av detta blir bara: Låt oss vinna klarhet.

Om det nu är så att det pågår två förundersökningar och det kommer en granskning i KU längre fram tror jag att man ska respektera och invänta det och framför allt också respektera att många saker fortsatt omfattas av sekretess. Då är det svårt att i en publik debatt föregripa saker som faktiskt är sekretessbelagda.

Anf. 64 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag tycker att det fortfarande finns fog för att ställa frågorna om försvarsministerns roll i det hela. Att Cecilia Widegren och Ulrik Nilsson ifrågasätter vår rätt att lyfta frågorna tycker jag är anmärkningsvärt. Vi lyfter de frågor som vi tycker är relevanta, och det har vi också gjort i det här sammanhanget.

Formen är viktig för Cecilia Widegren, men det är innehållet i det politiska budskapet som jag tycker är det viktiga. Om vi har ett visst försvarsanslag ska vi vara positiva till det, även om det gäller olika saker. Det handlar inte om det; det är att blanda bort korten. Det är klart att KU ska granska det här, och det förutsätter jag att man tycker är bra.

Vår uppgift är att lyfta fram de frågor där vi från oppositionens sida kan ifrågasätta regeringens ställningstaganden, och det här är ett ställningstagande som vi ifrågasätter från oppositionens sida.

För min del handlar det mycket om att få reda på vad som egentligen har hänt när det gäller framför allt FOI:s roll i det hela, för det ligger ju under försvarsministrarnas ansvarsområde. Till exempel pressen att ta in pengar, att man ska sälja verksamhet, hur bra är det? Och hur pass mycket press kan det bli på att man ska sälja sin kompetens till, som jag tycker, fel länder? Till och med regeringen, som försvarsministern representerar i det här fallet, tycker att vi ska försvara mänskliga rättigheter i olika sammanhang, men i det här sammanhanget är det inte viktigt utan exporten är viktigare. Det tycker jag är anmärkningsvärt, oavsett vilket ansvarsområde det gäller.

När det gäller sekretessen satt jag inte i Exportkontrollrådet när det här togs upp. Alltså har jag inte fått någon information. Att frågan har förekommit i Exportkontrollrådet kan ingen veta eftersom ingen har fått säga det, så den delen kan vi släppa.

Vi har inte fått någon information. Tänker ministern till exempel ändra på FOI:s uppdrag i framtiden? Är det något han kan tänka sig? Och vilka rutiner gäller för kommunikation? Kommer ministern att ändra på en del rutiner, så att vi informeras av FOI? Det är det som kärnan i det hela. Var kommer det politiska ansvaret att hamna någonstans när det gäller de här frågorna?

Anf. 65 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Nej, det är inte vad Torbjörn Björlund har sagt. Jag citerade hans eget pressmeddelande, och jag gör det igen: "Frågan har varken varit uppe i försvarsutskottet eller i Exportkontrollrådet." Sedan vet jag att han några dagar senare ändrade sin formulering till att det handlade om honom själv som person. Och jag är i grunden inte alls kritisk mot det, för jag förstår att det kan bli så här eftersom mycket är sekretessbelagt. Det enda jag säger är att den sekretessen gäller för alla, också för Torbjörn Björlund. Och det gäller för mig i den här debatten till exempel. Det är därför som både jag och statsministern hänvisar till KU-granskningen längre fram och har välkomnat den, därför att där kan man berätta mer öppet också om sekretessbelagd information.

Det är en självständig myndighet i form av ISP med vidhängande exportkontrollråd som prövar tillstånd för sådana här saker. Jag noterar att trots att Björlund sitter i Exportkontrollrådet hamnar avvägningen hos mig. Det är ett annat statsråds lagstiftning och myndighet som sedan gör en prövning av alla exportaffärer som svenska företag eller, i det här fallet, myndigheter vill genomföra. Det tycker jag är bra. Och det finns en bred parlamentarisk enighet om både lagstiftningen och formerna för prövningen och också om att lagstiftningen ska ses över.

Jag vill vara tydlig med att det inte finns något regeringsbeslut som går utöver vad samarbetsavtalet från 2005 explicit anger. Alla beslut som är fattade ligger inom ramen för MoU och också inom ramen för gällande lag.

Prot. 2011/12:89
27 mars

Svar på
interpellationer

Vårt ingångsvärde är att när staten Sverige sluter avtal med andra stater, oavsett regering, görs det seriöst och långsiktigt. Annars skulle man aldrig respektera svenska statens avtal.

Jag utgår från att den dåvarande socialdemokratiska regeringen gjorde en seriös politisk prövning, att detta var något man ville genomföra när man ingick avtalet.

Det är en annan sak att det inte har tecknats eller ingåtts projektavtal för mer konkret samarbete. Men MoU:et förlängdes automatiskt 2010.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2011/12:279

Näringsminister Annie Lööf (C) var på grund av sjukdom förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2011/12:279 av Josef Brink (V) om egenintresse i regeringens välfärdsutvecklingsråd.

14 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2011/12:118 Planeringssystem för transportinfrastruktur

2011/12:119 Utlåning till Irland

2011/12:127 Försäljning av drivmedel till fordonsindustrin

2011/12:128 Tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Skrivelse

2011/12:91 Stärkt säkerhet i statens betalningar

EU-dokument

KOM(2012)118 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om återvinning av fartyg

KOM(2012)129 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv för ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll

KOM(2012)130 Förslag till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster

KOM(2012)131 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster

KOM(2012)134 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om flaggstatens ansvar i fråga om efterlevnaden av rådets direktiv 2009/13/EG om genomförande av det avtal som ingåtts av European Community Shipowners' Associations (ECSA) och European Transport Workers' Federation (ETF) om 2006 års konvention om arbete till sjöss och om ändring av direktiv 1999/63/EG

KOM(2012)136 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om ändring av direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer vad gäller utsläppande på marknaden av bärbara batterier och ackumulatörer som innehåller kadmium och som är avsedda att användas i sladdlösa elektriska handverktyg

Prot. 2011/12:89
27 mars

Socialutskottets utlåtande

2011/12:SoU18 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel

Konstitutionsutskottets utlåtande

2011/12:KU25 EU-förslag om allmän uppgiftsskyddsförordning

Försvarsutskottets betänkande

2011/12:FöU6 Kontrollstation signalspaning

Socialutskottets betänkande

2011/12:SoU26 Assisterad befruktning

15 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 23 mars

2011/12:303 Offentliggörande av PR-byråernas kunder

av *Hillevi Larsson* (S)

till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 mars

2011/12:484 Sänkta ingångslöner

av *Hans Hoff* (S)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2011/12:485 Regelförenkling för företag

av *Krister Örnfjäder* (S)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

Prot. 2011/12:89
27 mars

2011/12:486 Smittskydd avseende djur
av *Krister Örnfjäder* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2011/12:487 Stöldvåg av sågar och diesel
av *Krister Örnfjäder* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:488 Klinisk forskning
av *Krister Örnfjäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:489 Avhopp från forskarutbildning
av *Krister Örnfjäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:490 Ny kontrollmyndighet
av *Krister Örnfjäder* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

den 27 mars

2011/12:491 Ökad repression i Förenade Arabemiraten
av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:492 Effekter av sänkt krogmoms och arbetsgivaravgift för ungdomar

av *Björn Söder* (SD)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:493 Påföljd för narkotikabrott
av *Björn Söder* (SD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 27 mars

2011/12:478 Intresset för yrkesutbildningar
av *Krister Örnfjäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 16.00 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Utökning av antalet suppleanter i finansutskottet	1
3 § Val av extra suppleant i finansutskottet	1
4 § Meddelande om statsministerns frågestund	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
7 § Förnyad bordläggning.....	3
8 § Svar på interpellationerna 2011/12:286, 287, 288 och 289 om högskolor och universitet med viktig roll i sina regioner.....	4
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	4
Anf. 2 SUZANNE SVENSSON (S).....	5
Anf. 3 PETER PERSSON (S).....	6
Anf. 4 PETER HULTQVIST (S).....	7
Anf. 5 ÅSA LINDESTAM (S).....	8
Anf. 6 GUSTAV NILSSON (M).....	9
Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	10
Anf. 8 PER SVEDBERG (S).....	11
Anf. 9 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	12
Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	13
Anf. 11 SUZANNE SVENSSON (S).....	14
Anf. 12 PETER PERSSON (S).....	15
Anf. 13 PETER HULTQVIST (S).....	16
Anf. 14 ÅSA LINDESTAM (S).....	17
Anf. 15 GUSTAV NILSSON (M).....	18
Anf. 16 PER SVEDBERG (S).....	19
Anf. 17 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	19
Anf. 18 MONICA GREEN (S).....	20
Anf. 19 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	21
Anf. 20 SUZANNE SVENSSON (S).....	22
Anf. 21 PETER PERSSON (S).....	22
Anf. 22 PETER HULTQVIST (S).....	23
Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (S).....	23
Anf. 24 MONICA GREEN (S).....	24
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	24
9 § Svar på interpellation 2011/12:258 om svåra samhällsproblem till följd av dieselstöder	25
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	25
Anf. 27 ISAK FROM (S).....	26
Anf. 28 MONICA GREEN (S).....	26
Anf. 29 PER SVEDBERG (S).....	27
Anf. 30 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	28
Anf. 31 ISAK FROM (S).....	29
Anf. 32 MONICA GREEN (S).....	30
Anf. 33 PER SVEDBERG (S).....	30

Anf. 34	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	30
Anf. 35	ISAK FROM (S)	31
Anf. 36	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	32
10 §	Svar på interpellation 2011/12:270 om föräldraskapspresumtion vid assisterad befruktning	32
Anf. 37	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	32
Anf. 38	HILLEVI LARSSON (S)	33
Anf. 39	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	34
Anf. 40	HILLEVI LARSSON (S)	35
Anf. 41	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	36
Anf. 42	HILLEVI LARSSON (S)	37
Anf. 43	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	38
11 §	Svar på interpellation 2011/12:271 om stulna identiteter	38
Anf. 44	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	38
Anf. 45	MARYAM YAZDANFAR (S)	39
Anf. 46	HILLEVI LARSSON (S)	40
Anf. 47	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	41
Anf. 48	MARYAM YAZDANFAR (S)	42
Anf. 49	HILLEVI LARSSON (S)	42
Anf. 50	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	43
12 §	Svar på interpellation 2011/12:280 om vapenfabrik i Saudi arabien	44
Anf. 51	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	44
Anf. 52	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	45
Anf. 53	PETER RÅDBERG (MP)	46
Anf. 54	BODIL CEBALLOS (MP)	47
	(forts.)	48
	Ajournering	48
	Återupptagna förhandlingar	48
12 §	(forts.) Svar på interpellation 2011/12:280 om vapenfabrik i Saudi arabien	48
Anf. 55	ULRIK NILSSON (M)	48
Anf. 56	CECILIA WIDEGREN (M)	49
Anf. 57	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	49
Anf. 58	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	51
Anf. 59	PETER RÅDBERG (MP)	52
Anf. 60	BODIL CEBALLOS (MP)	53
Anf. 61	ULRIK NILSSON (M)	53
Anf. 62	CECILIA WIDEGREN (M)	54
Anf. 63	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	54
Anf. 64	TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	55
Anf. 65	Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	56
13 §	Svar på interpellation 2011/12:279	57
14 §	Bordläggning	57
15 §	Anmälan om interpellation	58
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	58
17 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	59
18 §	Kammaren åtskildes kl. 18.30	60

